

Бо қарори Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 2 апрели соли 2015, № 188
тасдиқ шудааст

**БАРНОМАИ МИЛЛИИ БЕХАТАРИИ
АВИАТСИЯИ ГРАЖДАНИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
БАРОИ СОЛҲОИ 2015-2020**

БАРНОМАИ МИЛЛИИ БЕХАТАРИИ АВИАТСИЯИ ГРАЖДАНИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН БАРОИ СОЛҲОИ 2015-2020

(қарори Ҳукумати ҶТ аз 29.03.2019 № 144)

Барномаи мазкур сиёсат дар соҳаи ҳифзи авиатсияи граждани аз амалҳои муҳофизатии ғайриқонунӣ ва тадбирҳои ҷиҳати татбиқи он муайян месозад.

БОБИ 1. МАҚСАДИ БАРНОМА

1. Мақсади Барномаи миллии беҳатарии авиатсияи граждани аз таъмини беҳатарӣ, мунтазамӣ ва самарабахшии парвозҳои авиатсияи байналмилалӣи граждани дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тавассути амали намудани чораҳои оид ба ҳимоя аз амалҳои муҳофизатии ғайриқонунӣ тибқи қоидаҳо, амалия ва расмият иборат мебошад. Барномаи миллии беҳатарии авиатсияи граждани (минбаъд-БМБАГ) ба таъмини беҳатарии истифодабарандагони миллии ва хориҷӣ, ки парвозҳои аз Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро менамоянд, инчунин фурудгоҳҳои граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки хатсайрҳои байналмилалиро хизматрасонӣ менамоянд, равона шудааст.

2. Бо дарназардошти созишномаҳои байналмилалӣ, ки яке аз тарафҳои он Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, Барномаи мазкур нисбат ба истифодабарандагони миллии ва хориҷии киштиҳои ҳавоӣ, истифодабарандагони фурудгоҳҳо, дигар шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки фаъолиятро дар соҳаи авиатсияи граждани дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд, татбиқи мегардад.

3. Муқаррароти Барномаи мазкур барои вазорату идораҳо, корхонаҳо, муассисаҳо ва ашхоси мансабдори ташкилотҳои авиатсияи граждани ва дигар ташкилотҳои ба таъмини беҳатарии авиатсионӣ вобастабуда, новобаста аз шакли моликиятшон, ҳатмӣ мебошад. Иҷро накардан ва ё вайрон намудани меъёрҳо, қоидаҳо ва расмият оид ба беҳатарии авиатсионӣ тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарии ҷиноятӣ ва маъмури оварда мерасонад.

4. Барномаи мазкур ҷиҳати риояи Стандартҳои байналмилалӣ ва амалияи тавсияшуда, ки дар Замимаи 17 ба Конвенсия оид ба авиатсияи байналмилалӣи граждани, Конвенсия оид ба ҳуқуқвайронкуниҳо ва баъзе амалҳои дигар, ки дар дохили киштиҳои ҳавоӣ содир шудаанд, Конвенсия оид ба мубориза бо забти ғайриқонунии киштиҳои ҳавоӣ, Конвенсия оид ба мубориза бо амалҳои ғайриқонунӣ, ки ба муқобили беҳатарии авиатсияи граждани равона шудааст, Конвенсия оид ба тамғазани моддаҳои пластикии тарканда бо мақсади ошкор намудани онҳо ва протоколҳои иловагии авиатсияи граждани оид ба мубориза бо амалҳои ғайриқонунӣ зӯрварӣ дар фурудгоҳҳо, ки авиатсияи байналмилалӣи гражданиро хизматрасонӣ мекунад, Кодекси фазои ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 17 феввали соли 1999, №87 "Дар бораи

тасдиқи санадҳои меъёри оид ба таъмини беҳатарии авиатсионӣ дар объектҳои авиатсияи граждани" оварда шудаанд, пешбинӣ шудааст. Татбиқи Барномаи мазкур аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон чиҳати иҷро намудани ўҳдадориҳои худ дар доираи Конвенсияи байналмилалӣи граждани, алалхусус вобаста ба таъмини беҳатарии авиатсионӣ мусоидат менамояд.

5. Иттилоот дар бораи чораҳои татбиқи Барнома, ҳамчун иттилооти барои паҳн намудан маҳдудкардашуда маҳсуб меёбад. Ҳамаи шахсони мансабдоре, ки иттилоотро дар бораи чораҳои татбиқи Барномаи мазкур гирифтаанд, набояд иттилооти гирифташонро ошкор намоянд.

БОБИ 2. МАФҲУМҲОИ АСОСИ

6. Дар Барномаи мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- беҳатарии авиатсионӣ - маҷмӯи тадбирҳо, инчунин захираҳои инсонӣю моддӣ, ки барои ҳифзи авиатсияи граждани аз амалҳои ғайриқонунии даҳолат пешбинӣ шудаанд;

- муассисаи авиатсионӣ- шахси ҳуқуқӣ, ки новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва шакли моликият мақсади асосии фаъолияти ў ҳамлу нақли ҳавоии мусофирон, бағоч, борҳо, почта ва иҷрои корҳои авиатсионии пардохтшаванда мебошад;

- амалҳои ғайриқонунии даҳолат - амалҳо ё кӯшиши содир намудани амалҳои, ки ба беҳатарии авиатсияи граждани ва киштии ҳавой таҳдид мекунад, аз ҷумла ғасби ғайриқонунии киштиҳои ҳавой ҳангоми парвоз ва дар замин, ғасби гаравгонон дар доҳили киштии ҳавой ё аэродромҳо, маҷбурӣ ворид шудан ба доҳили киштии ҳавой, фурудгоҳ ё маҳалли чойгиршавии воситаҳо ва ҳадамоти аэронавигатсионӣ, дар доҳили киштии ҳавой ё фурудгоҳ чойгир намудани яроқ, таҷҳизот ё маводи хатарнок, ки барои мақсадҳои ҷиноятӣ пешбинӣ шудаанд, расонидани иттилооти бардурӯғ, ки ба беҳатарии киштии ҳавой, мусофирон, аъзои экипаж, ҳайати кормандони заминӣ ё аҳли ҷамъият дар фурудгоҳ ё дар маҳалли чойгиршавии воситаҳо ва Ҳадамоти авиатсияи граждани ҳангоми парвоз ё дар замин таҳдид мекунад, дар киштии ҳавой, ки мавриди истифодабарӣ қарор дорад, чойгир кардан ё кӯшиши чойгир кардани таҷҳизот ё моддаҳои, ки метавонанд онро вайрон кунанд ё боиси зиёне гарданд, ки ба беҳатарии киштии ҳавой таҳдид менамоянд;

- принципҳои омили инсонӣ - принципҳои, ки барои тарҳрезии таҷҳизоти авиатсионӣ, сертификатсия, оmodасозии кадрҳо, фаъолияти эксплуататсионӣ, хизматрасонии техникӣ истифода шуда, баҳри таъмини ҳамкориҳои беҳатари байни инсон ва дигар унсурҳои система тавассути баҳисобгирии муносиби имкониятҳои инсон нигаронида шудааст;

- фурудгоҳ - маҷмӯи биноҳои, ки дар худ аэродром, аэровокзал ва дигар биноҳои инъикос мекунад, ки барои қабулу гусели киштиҳои ҳавой ва хизматрасонии ҳамлу нақли ҳавой пешбинӣ шудааст;

- фурудгоҳи фиристодан - фурудгоҳе, ки аз он тибқи шартномаи байналмилалӣи ҳамлу нақли ҳавой фиристодани мусофирон, бағоч ё бор амалӣ мегардад;

- фурудгоҳи таъинот- фурудгоҳе, ки бояд ба он мутобиқи шартномаи байналмилалии ҳамлу нақли ҳавоӣ мусофир, бағоч ё бор расонида шавад;
- бағоч - ашёи шахсии мусофирон ё ҳайати идоракунӣ, ки аз рӯи созишнома бо истифодабаранда дар дохили киштии ҳавоӣ бурда мешавад;
- контейнери бағочӣ - зарфе, ки ба он бағочбарои ҳамлу нақл дар дохили киштии ҳавоӣ ҷойгир карда мешавад;
- бағоче, ки якчанд интиқолдиҳанда мебарад - бағочи мусофирон, ки аз як киштии ҳавоӣ истифодабаранда ба киштии ҳавоӣ истифодабарандаи дигар дар рафти ҳамлу нақли мусофирон бурда мешавад;
- захираҳои дохили ҳавопаймо барои хизматрасонии мусофиронтамоми ашё, ба истиснои захираи хӯроки дохили ҳавопаймо вобаста ба хизматрасонии мусофирон ҳангоми парвоз, аз қабилӣ рӯзномаҳо, маҷаллаҳо, гӯшмонақҳо, аудио ва видеонаворҳо, болишту курпаҳо, лавозимоти сафарӣ ва ғ.;
- киштии ҳавоӣ - ҳама гуна дастгоҳҳо, ки дар фазо аз ҳисоби таъсири мутақобила бо ҳаво нигоҳ дошта мешавад, ба истиснои таъсири мутақобила бо ҳаво, ки дар сатҳи замин инъикос меёбад;
- бор - ҳама гуна амволе, ки дар дохили киштии ҳавоӣ интиқол дода мешавад, ба истиснои почта, захираҳои дохили ҳавопаймо ва бағочи мушоиташаванда ё фиристодашаванда.
- анбори борҳо - биное, ки ба воситаи он бор дар марҳилаи байни ҳамлу нақли ҳавоӣ заминӣ гузашта, дар он воситаҳои коркарди борҳо ҷойгир мебошанд ё борҳо то ҳамлу нақли ҳавоӣ заминӣ ҷойгир карда шудаанд.
- тахрибкорӣ - амал ё безътиноии қасдан содиршуда, ки мақсади барқасдона ё бемаънии нест кардани амволро дошта, фаъолияти авиатсияи граждонӣ ва хадамоти онро зерӣ таҳдид мегузорад ё ба ин фаъолият даҳлати ғайриқонунӣ мекунад;
- тафтиш - истифодаи воситаҳои техникӣ ва дигар воситаҳо бо мақсади мушобеҳасозӣ ва/ё ошкор намудани яроқ, моддаҳои тарканда ё дигар таҷҳизоти хатарнок, ки метавонанд барои амалҳои ғайриқонунии даҳлат истифода шаванд;
- тафтиши киштии ҳавоӣ - тафтиши толори мусофирон, ҳуҷраҳои маишию техникӣ ва ҷойҳои кушодаи беруни киштии ҳавоӣ бо мақсади ошкор намудани ҷойҳои пинҳонии моддаҳо ё таҷҳизоти зарароварандаи таркишӣ, оташангез, сабук даргиранда ва ғайраҳо;
- толори парвоз - минтақаи назоратии байни ҷойҳои бақайдгирӣ ва ҷойи интизоршавӣ мебошад;
- агенти бақайдгирифташуда - агент, ирсолкунандаи борҳо ё ҳама гуна дигар шахси ҳуқуқӣ, ки фаъолияти тижоратиро бо истифодабарандагон амалӣ месозад ва бо мақсади беҳатарие, ки аз ҷониби мақоми ваколатдори даҳлдор нисбат ба бор, муросилоти курерӣ ё почта эътироф ё талаб карда мешавад, назорат менамояд;

- бағочӣ фиристодашуда - бағоче, ки қасдан ё аз рӯи безътиной аз мусофирон ё ҳайати экипаж чудо карда шудааст;

- минтақаи хизматрасонии техникий киштии ҳавоӣ - қитъаи замин, инчунин воситаҳо ва таҷҳизоте, ки барои хизматрасонии техникий нақлиёт пешбинӣ шудаанд: перронҳо, ангарҳо, бино ва устохонаҳо, ҷойи таваққуфи воситаҳои нақлиёти заминӣ ва роҳҳои ба онҳо пайвастишаванда мебошанд;

- минтақаи назоратӣ - майдони кории фурудгоҳ ва минтақаҳои атрофи он, ки дар наздикии бино ё дар як қисми он ҷойгир шуда, дастрасӣ ба онҳо зери назорат мебошад;

- назорат бо мақсади беҳатарӣ - тадбирҳое, ки бо ёрии онҳо гузаронидани яроқ, моддаҳои тарканда ё дигар ашёи хатарнок, ки метавонанд бо мақсади содир намудани амали ғайриқонунии даҳлат истифода шаванд, пешгирӣ карда мешаванд;

- тафтиши шахсӣ - тафтиш бе иштироки шахсони ғайр, ки дар ҳуҷраи махсус гузаронида шуда, барои муоинаи шахси конкретӣ пеш аз ба нақлиёти ҳавоӣ нишастани ӯ бо мақсади ошкор намудани моддаҳои тарканда, таҷҳизоти тарканда ё дигар таҷҳизоти хатарнок равона шудааст, ки метавонанд барои содир намудани амали ғайриқонунии даҳлат истифода шаванд;

- фурудгоҳи байналмилалӣ - фурудгоҳе, ки дар он ҳамлу нақли байналмилалӣ ҳавоӣ амалӣ гардонида шуда, назорати гумрукӣ, сарҳадӣ ва санитарӣ карантинӣ таъмин карда мешавад;

- ҷойи интизоршавӣ - ҷой байни толори парвоз ва баромадгоҳ аз бинои аэровокзал ба минтақаи назоратӣ мебошад;

- ҷойи ба навъҳо чудо кардани бағочҳо - ҷое, ки дар он бағочӣ фиристодашаванда барои тақсимот аз рӯи хатсайрҳо ба навъҳо чудо карда мешаванд;

- истгоҳи киштии ҳавоӣ - қитъаи чудошуда дар перрон, ки барои истгоҳи киштии ҳавоӣ пешбинӣ шудааст;

- бағочӣ дархостнашуда - бағоче, ки ба фурудгоҳ оварда шудааст, вале онро касе нагирифтааст ё талаб накардааст;

- минтақаи ғайриназоратӣ - минтақаи фурудгоҳ бо иловаи биное, ки ба он мусофирон, инчунин шахсоне, ки мусофир ҳисоб намеёбанд, дастрасии бемаҳдуд дорад;

- бағочӣ шинохтанашуда - бағоче, ки бо тахтачаи бағочӣ ё бе тахтачаи бағочӣ ба фурудгоҳ оварда шудааст, вале он аз ҷониби мусофир гирифта ё шинохта нашудааст;

- бағочӣ мушоиратнашаванда - бағоче, ки ҳамчун бор дар дигар ё ҳамон як киштии ҳавоӣ ҳамлу нақл карда шуда, дар он шахси соҳиби бағоч ҷойгир мебошад;

- борҳои хатарнок - маснуот ё моддаҳои, ки қобилияти таҳдидкунӣ ба саломатӣ, бехатарӣ, амвол ё муҳити зистро дошта, дар рӯйхати борҳои хатарнок дар дастурамали техникӣ нишон дода шудаанд ё мутобиқи ҳамин дастурамал хатарнок тасниф мешаванд;

- минтақаҳои муҳофизатшавандаи дастрасиашон маҳдуд минтақаҳои фурудгоҳ, ки ворид шудан ба онҳо бо мақсади таъмини бехатарии авиатсияи граждони зерин назорат мебошанд. Чун қоида ба қатори ҳамин минтақаҳо ғайри ҳамин дигар минтақаҳои мебошанд, ки барои мусофирони парвозкунанда аз ҷойи тафтиш то нақлиёти ҳавоӣ, инчунин перрон, минтақаи коркарди бағоч, анборҳо, маркази ба навҳо ҷудо кардани почта ва минтақаи назоратшавандаи бинои ҳадамоти қувватдиҳандаҳо ва тозакунии толорҳои киштии ҳавоӣ пешбинӣ шудаанд;

- мусофир - ҳама гуна шахс ба истиснои ҳаёти идоракунӣ, ки мутобиқи шартномаи ҳамлу нақли ҳавоӣ дар киштии ҳавоӣ бурда мешавад ё бояд бурда шавад;

- минтақаи мусофирӣ - тамоми қитъаи замин, инчунин восита ва таҷҳизоте, ки барои коркарди ҷараёнҳои мусофири пешбинӣ шудааст (перронҳо, бинои аэровокзал, ҷойҳои истивосҳои нақлиёти заминӣ ва роҳҳои пайвастшаванда);

- перрон - майдони муайяни аэродроми хушкгардӣ, ки барои ҷойгир намудани киштиҳои ҳавоӣ бо мақсади нишастан ё фаровардани мусофирон, бор кардан ё фаровардани почта ё борҳо, бо сӯзишворӣ пур кардан, ҷойи ист ё хизматрасонии техникӣ пешбинӣ шудааст;

- парвоз - ҳолати киштии ҳавоӣ дар давраи аз лаҳзаи маҳкам шудани дарҳои дохилшавӣ баъди шинонидани мусофирон ва (ё) ҳаёти идоракунӣ барои иҷрои хатсайр то лаҳзаи кушода шудани дарҳо барои баромадани мусофирон ва (ё) ҳаёти идоракунӣ баъди нишастани киштии ҳавоӣ ва аз қор монандани муҳаррикҳо;

- мақоми ваколатдор оид ба масъалаҳои бехатарӣ - мақоми аз ҷониби давлат дар доираи ваколати маъмурии худ таъиншуда, ки ба зиммаи ӯ масъулият барои таҳия, татбиқ ва таҷдиди барномаи миллии таъмини бехатарии авиатсияи граждони гузошта шудааст;

- почта - муросилот ё дигар ашёе, ки аз ҷониби маъмурияти почта фиристода шудааст ё барои фиристодан пешбинӣ шудааст;

- иҷозатнома - системаи иҷозатномаҳо аз қортҳо иборат буда, ба шахсони алоҳидае дода мешаванд, ки дар фурудгоҳҳо қор мекунанд ё бо ҷунин сабабҳо додани иҷозатномаи тасдиқшуда дар фурудгоҳ, минтақаи назоратӣ ё минтақаи ҳифзшавандаи дастрасиаш маҳдуд зарур мебошад. Мақсади он муайянкунии шахсият ва сабукгардонии иҷозатнома мебошад. Барои мақсадҳои ба ҳамин монанд иҷозатномаҳо барои воситаҳои нақлиёт дода ва истифода мешаванд;

- майдони қорӣ - қисми аэродром, ки барои парвоз, нишастан ва ҳаракати киштии ҳавоӣ пешбинӣ шуда, аз майдони манёвркунӣ ва перрон иборат мебошад;

- тафтиши бори дастӣ - тафтише, ки барои муоинаи бори дастӣ ва (ё) бағочӣ мусофирон, ҳаёти идоракунии киштии ҳавоӣ, қормақдонии фурудгоҳҳо ва дигар шахсони вазифадор нигаронида шуда, бе истифодаи воситаҳои техникӣ гузаронида мешавад;

- бори дастӣ - ашё ва чизҳое, ки дар назди мусофир чойгиранд;
- хадамоти бехатарии авиатсионӣ - хадамоте, ки ташкил ва иҷрои вазифаҳоро оид ба ҳифзи фаъолияти авиатсияи граждани аз амалҳои ғайриқонунии даҳлат анҷом медиҳад;
- минтақаи тамйизӣ - минтақа байни ҳама гуна нуктаи санҷишӣ, назоратии махсуси мусофирон ва киштии ҳавой, ки дастрасӣ ба он зери назорати саҳт қарор дорад;
- мусофирони транзитӣ - мусофироне, ки аз фурудгоҳ бо ҳамон хатсайре парвоз мекунанд, ки тавассути он омада буданд;
- мусофирони трансферӣ - мусофироне, ки мустақиман аз як хатсайр ба хатсайри дигар мегузаранд;
- бағочи трансферӣ - бағоче, ки аз як хатсайр ба хатсайри дигар бор қарда мешавад;
- бонги изтироб оид ба таҳдиди тарқиш - ҳолати бонги изтироб, ки аз ҷониби мақоми вақолатдори салоҳиятнок бо мақсади анҷом додани нақшаи амалиёт барои безаргардонии оқибатҳои эҳтимолӣ вобаста ба гирифтани бонги изтироб аз сарчашмаи номаълум ё аз дигар шабақаҳо ё ошқор намудани таҷҳизоти шубҳанок ё дигар ашёи шубҳанок дар дохили киштии ҳавой, дар фурудгоҳ ё дар дохили воситаҳо ё хадамоти авиатсияи граждани эълон қарда мешавад;
- рабудани нақлиёти ҳавой - истифодаи ғайриқонунии киштии ҳавой бо роҳи идоракунии он ё равона қардани он ба таври зӯрӣ ё таҳдиди маҷбуркунӣ ё дигар таҳдидҳо, ки дар нақша ва нуктаи парвоз нишон дода шудааст;
- таҳдиди тарқонидан - таҳдиде, ки аз сарчашмаи номаълум ё дигар шабақаҳо гирифта шуда, дар он иттилооти боварибахш ё бардурӯғ дода мешавад ё дар назар дошта шудааст, ки ба бехатарии киштии ҳавой ҳангоми парвоз ё дар замин ва ё ҳама гуна фурудгоҳ ё воситаҳои авиатсияи граждани ё ҳама гуна шахсро метавонад моддаи тарқанда ё дигар ашёю таҷҳизот таҳдид намояд;
- узви ҳайати идоракунӣ - шахсе, ки аз ҷониби истифодабаранда барои иҷрои ўҳдадориҳои муайян дар дохили киштии ҳавой дар давоми вақти парвози хизматӣ таъин шудааст;
- истифодабаранда- шахс, ташкилот ё қорхона, ки киштии ҳавоиро истифода мебарад ё дар ин соҳа хизматрасонии худро пешниҳод мекунад.

БОБИ 3. САНАДҲОИ МЕЪЁРИИ ҲУҚУҚИИ СОҲАИ БЕХАТАРИИ АВИАТСИЯИ ГРАЖДАНӢ

7. Санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи бехатарии авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон аз Кодекси фазои ҳавой, қонунҳо ва қарорҳои дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ эътирофнамудаи Тоҷикистон иборат мебошанд.

БОБИ 4. ТАҚСИМОТИ ЎҲДАДОРИҲО

§ 1. Таъин намудани мақоми ваколатдори дахлдор оид ба масъалаҳои бехатарии авиатсионӣ

8. Мақоми ваколатдори таъингардида оид ба бехатарии авиатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

9. Ба зиммаи Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ўҳдадорихои зерин вогузошта шудаанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)):

а) таҳия, иҷро ва дастгирии Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

б) муайян ва тақсимои вазифаҳо оид ба иҷрои ҷанбаҳои гуногуни Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани;

в) муайян намудани тарзҳои ҳамоҳангсозии фаъолияти байналмилалӣ ташкилотҳои гуногун дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо ҷанбаҳои гуногуни Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани машғул ё ҷавобгӯ мебошад;

г) ба ихтиёри мақомоти маъмурии фурудгоҳҳо, ширкатҳои ҳавопаймой ва корхонаҳои авиатсионӣ, ки дар қаламрави он фаъолият мекунанд ва дигар тарафҳои манфиатдор дар шакли хаттӣ пешниҳод намудани қисмҳои дахлдори Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани;

д) аз нав дида баромадан ва дастгирии самарабахши Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани аз ҷумла аз нав арзёбии тадбирҳо ва расмиёти бехатарии пас аз амалӣ мудохилаи ғайриқонунӣ ва андешидани амалҳо, ки ҷиҳати ислоҳ намудани камбудихо бо мақсади роҳ надодани тақроршавии онҳо зарур мебошанд;

е) баррасӣ ва мувофиқа намудани барномаҳои бехатарии авиатсионии истифодабарандагони ширкатҳои ҳавопаймой, корхонаҳои авиатсионӣ ва фурудгоҳҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ж) таҳия ва ҳангоми зарурат аз нав дида баромадани сиёсати умумии миллии, ки ба бехатарии авиатсияи граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон дахл дорад;

з) таҳия ва нашри муқаррароти ҳамаҷонибаи миллии, ки ба бехатарии авиатсияи граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон дахл дорад;

и) таъмини бақайдгирии талаботи зарурии меъморӣ ва инфрасохторӣ бо мақсади татбиқи дурусти тадбирҳои байналмилалӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ ҳангоми лоиҳакашӣ ва таъсиси восита ва ҳадамоти нав инчунин ворид намудани ислоҳҳо ба восита ва ҳадамоти мавҷудбудаи фурудгоҳҳои байналмилалӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

к) таҳия ва иҷрои барномаи омодагӣ дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ, инчунин ҳамоҳангсозии таҳия ва тасдиқи барномаҳои омодагӣ дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ аз ҷониби муассиса ва ташкилотҳои алоҳидаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

л) гузаронидани мониторинг ва мушоҳидаҳо, иштирок намудан дар санчишҳои назоратӣ ва аудитҳо мебошад.

§ 2. Мақоми ваколатдори назоратӣ дар соҳаи авиатсияи граждани

10. Мақоми ваколатдори назоратӣ дар соҳаи авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

11. Ба зиммаи Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ӯҳдадорихои зерин вогузор шудааст (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)):

а) гузаронидани санчишҳои назоратӣ, мушоҳидаҳо, аудитҳо ва тафтишоти садамаҳои авиатсионӣ;

б) иштироки бевосита дар гузаронидани аттестатсия, санчиши дониши мутахассисоне (кормандоне), ки фаъолияти онҳо новобаста аз шакли моликият бо таъмини бехатарии авиатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста аст.

§ 3. Мақоми маъмурии фурудгоҳ

12. Мақоми масъули маъмурии фурудгоҳ марбут ба масоили бехатарии авиатсионӣ Роҳбари фурудгоҳ махсуб мешавад, ки сохтори бехатарии авиатсионии фурудгоҳро муайян менамояд ва сардори хадамоти бехатарии авиатсиониро таъин мекунад. Ҳар як ташкилоти дар фурудгоҳ қароргиранда ва ё фаъолияти истеҳсолии худро дар ҳудуди он баамалоранда, дар масъалаҳои таъмини бехатарии авиатсионӣ ба роҳбари маъмурияти фурудгоҳ ва сардори хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ итоат мекунад.

13. Хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ, бевосита ба роҳбари фурудгоҳ, тобеъ мебошад. Хадамоти бехатарии авиатсионии (минбаъд - ХБА) фурудгоҳ мутобиқи талаботҳои боби 12-уми Кодекси фазои ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми ҳамкорӣ бо хадамоти бехатарии авиатсионии муассисаи истифодабаранда (корхонаҳои ҳавопаймой), ҳамчунин бо мақомотҳои махсуси салоҳиятдор, ки мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ин гуна ҳуқуқ доранд, иҷроиши меъёрҳо, талаботҳо ва равандҳоро марбут ба бехатарии авиатсионӣ таъмин намуда, барои муайян ва иҷрои тадбирҳо оид ба бехатарӣ бо мақсади пешгирӣ намудани ҳодисаҳои даҳлати ғайриқонунӣ дар фурудгоҳи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

14. Ҷаъдорихои хадамоти бехатарии авиатсионӣ аз инҳо иборат мебошанд:

а) барномаи таъмини бехатарии авиатсиониро таҳия намуда, барои тасдиқ ба роҳбари фурудгоҳ ва барои мувофиқақунӣ ба Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

б) ба маълумоти кормандони фурудгоҳ, муассисаи авиатсионӣ ва шахсони ҳуқуқи манфиатдор расонидани талаботи барномаи таъмини бехатарии авиатсионии фурудгоҳ, дар қисме, ки ба онҳо дахл дорад;

в) ба маълумоти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки иҷозати даромадан ба минтақаи назоратӣ ва ё ба бино, иншоот, ҳудудҳои қитъаҳои дар минтақаи муҳофизатӣ ҷойгир шудаанд, ки дар онҳо маҳдудиятҳои речавии иловагии маҳдудкунӣ муқаррар карда шудаанд, доранд (минбаъд - минтақаи маҳдуд барои дастрас), расонидани дастур оид ба речаҳои иҷозатдиҳӣ ва дохилиншоотӣ, тарҳҳои (нақшаҳои) ҷойгиршавӣ ва таъиноти ин минтақаҳо;

г) дар хусуси ҳодисаҳои содиршудаи даҳолати ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани ё мавҷуд будани хатари воқеии содир шудани онҳо фавран ба роҳбари фурудгоҳ ва Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар мақомоти салоҳиятдор хабар медиҳад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

д) сари вақт ба Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани иттилооти чамъбасти оид ба чораҳои андешида ҷиҳати бартараф намудани содир шудани амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ ё барҳам додани оқибатҳои содир шудани онҳо (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

е) ба барномаҳои таҳияшуда ва дастгиришаванда оид ба таъмини бехатарии авиатсионии фурудгоҳ ворид намудани чораҳои мушаххаси бехатарӣ, ки дар фурудгоҳ амал мекунанд ва мутобикат ба талаботи Барномаи миллии бехатарии авиатсияи гражданиро таъмин менамоянд;

ё) доир ба таъин намудани кормандони хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ, ки ба онҳо Ҳамоҳангсозии иҷроӣ муқаррароти мушаххаси барномаи бехатарии авиатсионӣ супориш шудааст, ба роҳбари фурудгоҳ пешниҳод пешкаш менамоянд;

ж) таъсис додани кумитаи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ тибқи талаботи Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани;

з) таъмини бақайдгирии эҳтиёҷот дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ ҳангоми лоиҳакашӣ ва таъсис додани воситаҳо, хадамоти нав, азнавтаҷҳизонидани воситаҳо ва хадамот дар фурудгоҳ;

и) таъсиси комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ, чорабинихое, ки ба ҳифзи фурудгоҳ, муассисаи авиатсионӣ ва истифодабаранда аз амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ, бартараф ва роҳ надодан ба ғасб ва рабудани киштиҳои ҳавоӣ равона шудаанд.

§ 4. Иҷорагирандагони фурудгоҳ

15. Иҷорагирандагони фурудгоҳ аз ашхоси алоҳида ё соҳибкорон иборат мебошанд, ки ба онҳо мақомоти ваколатдори фурудгоҳ иҷозатнома ё дигар ҳуҷҷатҳои ҳуқуқиро ҷиҳати амалӣ намудани ҳуқуқи амалиёти корӣ дар фурудгоҳи мазкур медиҳанд. Ба онҳо консессионерҳо, муассисаҳои хӯроки умум ва хадамоти таъмирию техникӣ дохил мешаванд. Ҷаҳдориҳои иҷорагирандагони фурудгоҳ дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ бояд ба барномаҳои бехатарии авиатсионии фурудгоҳӣ дохил карда шаванд. Ҳарр як иҷорагирандаи фурудгоҳ, муассиса ё хадамот, иншоот (ҳудуди), ки қисми сарҳади байни маҷмӯаи аэровокзалӣ/майдони парвоз мебошанд ё тавассути онҳо ба маҷмӯаи аэровокзалӣ ба майдони парвоз дастрасӣ пайдо мекунанд, ба назорат ҷиҳати пайдо кардани дастрасӣ

тавассути бинои дар ихтиёри онҳо буда, тибқи муқаррарот ва талабот, ки ба ин ё он қисмҳои барномаи бехатарии фурудгоҳ дохил карда шудаанд, ҷавобгӯ мебошанд.

§ 5. Истифодабарандагони киштиҳои ҳавопаймой

16. Истифодабарандагони авиатсияи тиҷоратӣ ва авиатсияи таъиноти умумӣ бо мақсади риоя намудани талаботи Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждании мазкур, барномаҳои таъмини бехатарии авиатсионии худро таҳия ва татбиқ менамоянд барномаи бехатарии авиатсионии интиқолгарони миллии авиатсионии авиатсияи гражданий барои мувофиқа ба Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)):

а) ҳангоми мувофиқакунии ва тасдиқи (розигии) иҷро намудани парвозҳои мунтазам ва номунтазами истифодабарандагони киштиҳои ҳавоии давлати хориҷӣ ба/аз Ҷумҳурии Тоҷикистон, Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз истифодабаранда барномаи таъмини бехатарии авиатсиониро дархост менамояд. Ба истифодабарандаи киштиҳои ҳавоии давлатӣ, хориҷӣ бо мақсади мутобиқ гардонидани он бо талаботи Барномаи мазкур ворид намудани илова ба барномаи таъмини бехатарии авиатсионӣ пешниҳод карда мешавад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

б) бо мақсади бехатарии авиатсионӣ интиқолдиҳандагон супоридани маълумоти шахсии мусофирони киштиҳои ҳавоиро ба маҳзани автоматикунонидашуда ва марказонидашудаи иттилооти шахсӣ дар бораи мусофирон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар сурати ҳамлу нақли байналмилалӣ ҳавоӣ бошад, ба мақомоти ваколатдори давлатҳои хориҷӣ тибқи шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ё қонунгузории давлатҳои хориҷии нуктаи парвоз, таъинот ё транзит дар ҳаҷме, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, таъмин менамоянд.

17. Дар барномаи бехатарии авиатсионии интиқолгари авиатсионӣ чораҳои амалӣ ва тартибу қоидаҳои оварда мешаванд, ки истифодабаранда бояд барои ҳифзи мусофирон, экипаж, кормандони фурудгоҳ, киштии ҳавоӣ ва ҳадамот аз амалҳои даҳлати ғайриқонунӣ пайгирӣ намояд. Ҳар як барномаи бехатарии авиатсионии истифодабаранда ҳадди ақал бояд дар бар гирад:

а) мақсади барнома ва ўҳдадорӣ оид ба таъмини иҷрои он;

б) ташкили вазифаҳои истифодабаранда оид ба таъмини бехатарӣ ва ўҳдадорӣ, аз ҷумла таъин намудани сардори ходими истифодабаранда оид ба масъалаҳои бехатарии авиатсионӣ;

в) чораҳои мушаххаси бехатарии авиатсионӣ иборат мебошанд аз:

- санҷиши бехатарии киштии ҳавоӣ бо мақсади таъмини бехатарӣ;

- расмиёти азназаргузаронии мусофирон ва бори дастӣ, агар ин вазифа ба зиммаи интиқолгари авиатсионӣ вогузор шуда бошад;

- расмиёте, ки барои ба ҳавопаймо роҳ надодани мусофироне, ки ҳангоми таваққуфи транзитӣ дар дохили киштии ҳавоӣ силоҳ, моддаҳои тарканда, ашёи шахсӣ ё дигар лавозимоти хатарнокро мегузоранд, равона шудааст;

- муқаррар намудани мансубияти бағочи бақайдгирифташудаи мусофирон, ки дар дохили ҳавопаймо ҷойҳои худро ишғол намудаанд, аз ҷумла мусофирони транзитӣ ва трансферӣ;

- чораҳо оид ба ҳифзи бағоч, барои ҳавопаймо, почта; ҳӯроки дохили ҳавопаймо ва воситаю лавозимоти дар ҷойи ҷудоғонаи боркашонӣ интиқолшаванда;

- муносибат ба мусофироне, ки таҳти амали расмиёти судӣ ё маъмурӣ қарор доранд;

- расмиёти интиқоли силоҳ дар ҷойи нишасти мусофирон ва дар ҷойи ҷудоғонаи боркашонии киштии ҳавоӣ;

- назорати дастрасӣ пайдо кардан ба киштии ҳавоии дар таваққуфгоҳ қарордошта ва таъмини ҳифзи он;

г) дар сурати ҳолатҳои ғайриҷашмдошт банақшагирӣ аз ҷумла:

- амалиёт ва расмиёт дар сурати ғасб, таҳрибкорӣ ва таҳдиди истифода намудани воситаҳои тарканда;

- расмиёте, ки ҳангоми парвоз дар сурати пайдо намудани ашёи шубҳанок татбиқи мегардад ё оид ба вучуд доштани он дар дохили киштии ҳавоӣ эҳтимол меравад;

- таҳлилии одамон ва азназаргузаронии киштии ҳавоӣ дар замин;

- чораҳои махсус оид ба таъмини бехатарӣ, ки бояд ҳангоми таҳдиди дараҷаи баланд ва/ё нисбат ба хатсайрҳои махсусан муҳим истифода мешаванд;

д) чораҳо оид ба таъмини самарабахшии барнома, ки омодагии кормандон, санҷиши даврӣ ва арзёбии барномаҳо оид ба бехатарии авиатсионӣ дар бар мегирад;

е) дар масъалаи ҳифзи авиатсияи граждани аз амалҳои муодоилаи ғайриқонунӣ, ҳадамоти бехатарии авиатсионии истифодабарандагон супориши ҳадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳҳоро иҷро мекунад, ки дар қаламрави онҳо қарор доранд ё дар он киштиҳои ҳавоии истифодабаранда фуруд омадааст;

ё) ҳангоми набудани шартнома бо ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ барои хизматрасонии киштии ҳавоӣ дар фурудгоҳи нишасти мобайнӣ (транзитӣ), истифодабаранда мустақилона иҷро гардидани меъёрҳо, қоидаҳо ва расмиётро оид ба бехатарии авиатсионӣ таъмин менамояд;

ж) чорабиниҳо оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ, ки аз ҷониби истифодабаранда дар фурудгоҳ гузаронида мешаванд, бо ҳадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ мувофиқа карда мешаванд.

18. Мутобиқи "Муқаррароти намунавӣ оид ба хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон", ва "Муқаррароти намунавӣ оид ба хадамоти бехатарии авиатсионии муассисаи ҳавопаймоии (истифодабаранда) авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон", истифодабарандаи авиатсияи граждании Тоҷикистон бо Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Муқаррарот оид ба хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ ва муассисаи ҳавопаймоӣ (истифодабаранда)" таҳия ва мувофиқа менамояд, ки дар он ӯҳдадорихоӣ мушаххаси хадамоти бехатарии авиатсиониро инъикос мекунад (вале бо ин маҳдуд намешавад) (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 6. Иҷозатдиҳӣ ва сертификатсия

19. Фаъолияти субъектҳои авиатсияи гражданий, инчунин шахсони ҳуқуқӣ, ки фаъолияти онҳо бевосита бо таъмин намудани бехатарии авиатсионӣ вобаста мебошанд, бояд бо тартиби пешбиниамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, сертификатсия ва иҷозатнома дода шаванд.

20. Ба шахсони ҳуқуқӣ, ки фаъолияти онҳо бевосита бо таъмин намудани бехатарии авиатсионӣ вобаста аст, дар сурати мунтазам вайрон намудани бехатарии авиатсионӣ, инчунин иҷро накардани ӯҳдадорихоӣ барои амалӣ намудани дастурҳои Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон метавон чораҳои зеринро татбиқ намуд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)):

- боздоштани амал ё бекор кардани иҷозатнома, ки барои амалӣ намудани фаъолият оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ дода шудааст;

- боздошт ё барҳам додани амали сертификати мутобиқат оид ба бехатарии авиатсионӣ.

§ 7. Мақоми ваколатдоре, ки вазифаи милитсияро иҷро мекунад

21. Раёсати корҳои дохилӣ дар нақлиёти Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - РКДН ВКД ҚТ) барои иҷро гардидани вазифаҳои милитсия ва фаъолият оид ба ҳифзи авиатсияи гражданий аз амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ масъул мебошад.

22. ӯҳдадорихоӣ мушаххаси РКДН ВКД ҚТ дар фурудгоҳҳо дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ инҳоянд:

а) ошкор ва бартараф намудани чиноят ба муқобили воситаҳо ва хадамоти авиатсияи гражданий;

б) мушоҳида ва азназаргузаронии тамоми ҳудуди берунаи фурудгоҳ берун аз деворҳои канории аэродром ва инчунин минтақаҳои аэровокзал;

в) мушоҳидаи омаду рафти мусофирон бо мақсади ошкор намудани шахсоне, ки барои авиатсияи гражданий таҳдид менамоянд, хангоми даромадан ва баромадан аз аэровокзалҳо;

г) банақшагирии чораҳо дар сурати ҳолатҳои фавқулӯда якҷоя бо Кумитаи давлатии амнияти миллӣ, Вазорати корҳои дохилӣ, Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

Хадамоти бехатарии авиатсионӣ дар фурудгоҳҳо бо мақсади эътино ба амалҳои ғасби киштиҳои ҳавоӣ, таҳрибкорӣ, таҳдиди таркиш ё дигар таҳдидҳо, ҳамла дар замин ва бесарусомониҳои шаҳрвандӣ ва барқарор намудани назорат аз болои онҳо;

д) таъмини андешидани чораҳои махсуси ҷавобӣ, аз ҷумла истифода бурдани воҳидҳои сохторӣ оид ба мубориза бо террористҳо, мудохила бо истифодаи силоҳ, пешбурди гуфтушунидҳо ҳангоми озод намудани гаравгонҳо ва безаргардонии моддаҳои тарканда;

е) таъмини имконияти чораҳои ғаврии ҷавобӣ бо истифодаи силоҳ дар сурати рӯй додани ҳодисаҳои ғайриҷашмдошт дар фурудгоҳҳои маҳаллӣ ва байналмилалӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

ж) омӯзонидани кормандони дахлдор, ки вазифаҳои милитсияро дар амал дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ ва расмиёте, ки барои амалӣ намудани он дахл доранд, иҷро мекунанд.

§ 8. Мақомоти ҳарбӣ

23. Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар таъмини бехатарии авиатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ширкат меварзад, дар ин сурат мақомоти мазкур бояд дар кумитаи миллӣ (байниидоравӣ) ва ҳангоми зарурат, фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ намоянда дошта бошад. Ҳамчун қоида, нақши мазкур арзёбии таҳдид ва тавсеаи иттилоот, пешниҳоди хизматрасонӣ оид ба ошкор намудани моддаҳои тарканда ва нобуд сохтани онҳо, мудохила бо истифодаи силоҳ, азназаргузаронӣ ва дигар функцияи милитсияро дар фурудгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бар мегирад.

24. Вазорати муҳофизати Ҷумҳурии Тоҷикистон вазифаҳои зеринро ташкил намуда, барои иҷрои онҳо ҷавобгӯ мебошад:

- барои аз ҷониби қисмҳои ҳарбӣ, ки аз фурудгоҳҳо якҷоя бо авиатсияи граждани қарор доранд, иҷро намудани тадбирҳо, қоидаҳо ва расмиёте, ки Барномаи мазкур муқаррар намудааст;

- барои ташкили ҳамкориҳои мутақобилаи қисмҳо ва воҳидҳои авиатсияи ҳарбӣ ва дигар қушунҳо бо муассисаҳои авиатсияи граждани барои амалӣ намудани чорабиниҳо оид ба бартарарф намудани амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани;

- барои тайёр кардани кадрҳои мувофиқ, ки дар ҷодаи бехатарӣ ва тартиботи авиатсионӣ вазифаи муҳофизатчиро ба ҷо меоранд.

§ 9. Муассисаҳои дигар

25. Муассисаҳои дигари давлатӣ ва ғайридавлатӣ, ки барои иҷро гардидани вазифаҳои мушаххас оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ дар фурудгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошанд, махсуб мешаванд: хадамотҳои муҳоҷират ва гумрук, муассисаҳои назорати сарҳадӣ, мақомоти ваколатдори почта, шӯъбаи робитаҳои беруна, агентии назорати маводи муҳаддир ва дигар мақомоти ваколатдор, ки тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амал мекунанд.

26. Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - КДАМ ҚТ) дар доираи салоҳияти худ амалӣ месозад:

- фаъолияти фаврию ҷустуҷӯӣ бо мақсади ошкор, огоҳ ва пешгирӣ намудани ҷиноятҳо ва дигар амалҳои муҳомилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани;
- яқҷоя бо вазорату идораҳои дахлдор, мақомоти минтақавии онҳо, барои ҳар як фурудгоҳ дар сатҳи давлатӣ таҳияи нақшаҳои амалиётро оид ба огоҳӣ ва пешгирии амалҳои муҳомилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани ташкил менамояд;
- дар кумитаҳои (комиссияҳои) милли ва фурудгоҳӣ оид ба беҳатари авиатсионӣ фаъолияти ситодҳои оперативиро оиди пешгирии даҳолати ғайриқонунӣ фаъолияти авиатсияи граждани, ташкил менамояд;
- ҷамъоварӣ, арзёбӣ ва сари вақт ба маълумоти шахсони мансабдор расонидани иттилоот оид ба таҳдиди содир намудани амалҳои муҳомилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани амалӣ менамояд. Фаъолияти ситоди миллиро Раиси (муовини Раиси) Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон роҳбарӣ менамояд.

27. Назорати сарҳадӣ ва шиносномавӣ-раводидро Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи салоҳияти худ амалӣ месозад:

- тафтиши ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи шахсияти ашхосе, ки аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мегузаранд ва ба амал овардани назорати шиносномавию раводидӣ;
- додани иҷозат барои воридшавии кормандони хизматрасони авиатсионӣ ба минтақаи муҳоҷиратӣ мутобиқи Низомнома дар бораи речаи руҳсатномадиҳӣ ва дохилиобъектии фурудгоҳ, ки аз ҷониби роҳбари фурудгоҳ тасдиқ карда шудааст.

28. Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи салоҳияти худ амалӣ месозад:

- фаъолияти фаврию ҷустуҷӯиро бо мақсади ошкор, пешгирӣ ва тафтишоти амалҳои муҳомилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани;
- тартиботи ҷамъиятиро дар иншооти авиатсияи граждани таъмин менамояд;
- таҳияи муқаррарот, ки аз мақомоти ҳукумати дахлдор расонидани кӯмакро ба истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ ҳангоми арзёбии ҳуҷҷатҳои иҷозатномавӣ талаб мекунад;
- пешниҳоди намунаҳои ҳуҷҷатҳои иҷозатномавӣ;
- механизме, ки ба кормандони истифодабарандаи киштиҳои ҳавоӣ барои мурочиат намудан ҷиҳати расонидани кӯмаки таъҷили ба мақомоти ваколатдори давлатии дахлдор вобаста ба ҳуҷҷатҳои иҷозатномавии шубҳанок имконият медиҳад.

29. Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи салоҳияти худ амалӣ месозад:

- якҷоя бо дигар вазорату идораҳо дар таҳия ва татбиқи муқаррароти Барномаи мазкур, ки ба ҳамкориҳои байналмилалӣ дахл дорад, иштирок менамояд;

- вазифаҳои мақоми марказии ҳамоҳангсозро ҷиҳати ҳалли масъалаҳои байнидавлатӣ оид ба танзим даровардани ҳолатҳои бо амалҳои мудохилавии ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани вобастабуда иҷро мекунад.

30. Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои худ:

- вазифаҳои хусусияти машваратдиҳӣ оид ба масъалҳои ҳуқуқиро ҳангоми амалӣ намудани чорабиниҳо, ки ба таъмини бехатарии авиатсионии авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон аз амалҳои мудохилавии ғайриқонунӣ равона шудаанд, иҷро менамояд.

31. Хадамоти гумруки назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар чараёни амалӣ намудани назорати гумрукӣ:

- ба мақомоти ваколатдор оид ба муқовимат бо терроризми байналмилалӣ дар доираи салоҳияти худ мусоидат менамояд;

- бо моли қочоқ ва дигар ҳуқуқвайронкуниҳои қоидаҳои гумрукӣ мубориза мебарад.

а) ба расмиятдарории гумрукии мусофирон, бағоч ва бори дастии онҳо аз ҷониби хадамоти гумрук дар минтақаҳои (бахши) назорати гумрукии фурудгоҳ, тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

32. Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои худ, тамоми қувваю воситаҳоро барои паст намудани оқибатҳои амалҳои содиршудаи мудохилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани истифода бурда, инчунин дар бартараф намудани оқибатҳои ин амалҳо иштирок мекунад.

33. Агентии назорати маводи нашъаовари назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи ваколатҳои худ, бо мақсади ошкор, пешгирӣ ва тафтишоти амалҳои гардиши ғайриқонунии воситаҳои нашъадор, фаъолияти фаврию сустҷӯиро амалӣ менамояд.

34. Муассисаҳои (ташкilotҳои) давлатӣ ва ғайридавлатӣ ҳангоми иҷрои вазифаҳои мушаххас оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ дар фурудгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, дастурҳои дар Боби 3 Барномаи мазкур ишорашударо ба роҳбарӣ мегиранд.

БОБИ 5. ҲАМОҲАНГСОЗӢ ВА АЛОҚА

§ 1. Комиссияи байнидоравӣ оид ба таъмини бехатарии авиатсионии авиатсияи граждани

35. Комиссияи байниидоравӣ оид ба таъмини бехатарии авиатсионии авиатсияи граждaнӣ (минбаъд - Комиссияи байниидоравӣ) мақоми ҳамоҳангсоз мебошад, ки амалҳои мувофиқашудаи мақомоти манфиатдори ҷумҳуриявии ҳокимияти иҷроия, ташкилотҳо ва муассисаҳои авиатсионӣ оид ба ҳифзи авиатсияи граждaнӣ аз амалҳои муодоҳилаи ғайриқонунӣ таъмин менамояд. Комиссияи байниидоравӣ дар асоси низомнома амал намуда, мақоми доимоамалкунанда мебошад, ки дар асоси мунтазам ҷамъ мешавад ва тибқи ваколатҳои ба ӯ аз ҷониби ҳукумат дода амал мекунад. Барои андешидани ҷораҳои қатъӣ, Комиссияи байниидоравӣ бояд аз ашхоси мансабдори болоии ҳукумат ва намояндагони воломақоми соҳаи авиатсионӣ иборат бошад, ғайр аз ин ашхоси соҳибмансаби авиатсионӣ ба сифати машваратчиёни ҳукумат баромад мекунад. Комиссияи байниидоравӣ дар як соли тақвимӣ бояд на камтар аз ду маротиба ҷаласа гузаронад.

36. Ба қатори вазорату идораҳо, ки ба ҳайати Комиссияи байниидоравӣ шомил мебошанд, бояд мақоми ваколатдори авиатсияи граждaнӣ дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ, қувва ва хадамоти бехатарӣ, мақоми ваколатдор барои иҷрои вазифаҳои милитсия, хадамотҳои муҳоҷират ва гумрук, дигар идораҳо, ки бо назорати сарҳад машғуланд, хадамоти почта ва идораҳои, ки бо робитаҳои беруна машғуланд, дохил карда шаванд. Бо мақсади осонгардонии иҷроиши расмӣҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳайати Комиссияи байниидоравӣ бояд раиси мақомоти салоҳиятдор, ки мутобиқатӣ дар амалисозии барномаҳо ва имконияти баррасии натиҷаҳои имконпазири ҷораҳои бехатарӣ дар фаъолияти рӯзмарраи авиатсия таъмин мекунад, шомил карда шавад. Ба қатори Комиссияи байниидоравӣ дар мавридҳои зарурӣ ва дар асоси яқдафъаина инчунин бояд намояндагони маъмурияти фурудгоҳҳо, истифодабарандагони ҳавопаймоҳо, корхонаҳои дигар, алаҳхусус, аъзои экипаж ва кормандони хадамотҳои ҳаракати ҳавой ва алоқа ҷалб карда шаванд. Ин имконият медиҳад, ки дар рафти кор оид ба масъалаҳои фаврӣ ва техникӣ мушоҳараҳо гузаронида шаванд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

37. Ҳайати Комиссияи байниидоравӣ оид ба бехатарии авиатсиониро директори Агентии авиатсияи граждaнӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад, ки бояд дар оинномаи Комиссияи байниидоравӣ зикр шавад. Бар замми аъзои доимии Комиссияи байниидоравӣ шахсони дигар низ метавонанд дар асоси яқдафъаина ҷиҳати иштирок дар муҳокимаи масъалаҳои дахлдори техникӣ ба ҷаласаҳои Комиссия даъват карда шаванд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

38. Бо мақсади саривақт андешидани ҷораҳо оид ба пешгирии амалҳои муодоҳилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждaнӣ ва инчунин барои ҷамъ овардану ба мақомоти ҳокимияти иҷроия ва субъектҳои авиатсияи граждaнӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол додани иттилоот, Агентии авиатсияи граждaнӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода мешавад, ки захираҳои иттилоотии он иттилооти дастрасиашон маҳдуд маҳсуб меёбад. Тавассути Агентии авиатсияи граждaнӣ назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мубодилаи иттилоот дар доираи ҳамкориҳои байналмилалӣ оид ба масъалаҳои таъмини бехатарии авиатсионӣ амалӣ мегардад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

39. Ваколатҳои Комиссияи байниидоравӣ аз инҳо иборатанд:

а) расонидани кӯмаки машваратӣ ба Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар чодаи тадбирот оид ба бехатарии авиатсионие, ки барои андешидани чораҳо алайҳи таҳдид ба авиатсияи граждани ва хадамоти он зарур мебошанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

б) мушоҳидаи доимии чараёни татбиқи чунин тадбирҳо, омода намудани тавсияҳо оид ба тағйироти онҳо дар ҷавоб ба иттилооти нав дар бораи таҳдид ва ҳодисаҳо дар соҳаи технология ва усулҳои таъмини бехатарии авиатсионӣ бо дарназардошти омилҳои дигар;

в) таъмини ҳамоҳангсозии чораҳо дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ байни раёсатҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳои, ки барои иҷрои Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани бо дарназардошти шакли миқёси таҳдидҳо ҷавобгӯ мебошанд;

г) андешидани амалҳо, ки барои бақайдгирии ҷанбаҳои бехатарӣ ҳангоми банақшагирии фурудгоҳҳои нав ё васеъ намудани хадамоти мавҷудбуда мусоидат менамоянд;

д) дар мувофиқа бо Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудани тавсияҳо оид ба паҳн намудани тағйирот дар сиёсати миллии дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ ва ҳамоҳангсозии тағйироти мазкур дар чараёни татбиқи онҳо (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

ж) баррасии тавсияҳо, ки аз ҷониби кумитаи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ ворид шудааст ва мавриди муносиб ба баррасии Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тавсияҳои мазкур (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#));

з) баррасии шаклҳои ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ ва давлатҳои дигар бо мақсади татбиқи стандартҳои ягонаи ҳадди ақали бехатарии авиатсионӣ, ки он имкон медиҳанд умуман бехатарии авиатсияи гражданиро беҳтар намоянд;

и) дигар вазифаҳои, ки қонунгузори соҳаи авиатсияи граждани пешбинӣ менамояд.

40. Мақсади Комиссияи байниидоравӣ дар сатҳи миллии ҳамоҳанг сохтани корҳои, ки вобаста ба иҷрои стандарти амалҳои тавсиянамудаи Ташкилоти байналмилалӣ авиатсияи граждани (ИКАО) ва инчунин ҷиҳати таъмин намудани тасҳеҳи мунтазами Барномаи миллии бехатарии авиатсионӣ баҳри қонеъ гардонидани мақсадҳои сиёсати давлатӣ ва бақайдгирии тағйирёбии хусусияти таҳдид ба амал оварда мешаванд, иборат мебошад.

41. Комиссияи байниидоравӣ бояд масъалаҳои муҳокима намояд, ки бо тадбирҳо ва расмиёти эҳтиётӣ ва амалҳои бо онҳо вобастабуда, дахлдоранд, мақсаднок мебошад кори он таҳти раисии шахси мансабдори болоии идораи давлатӣ, ки барои авиатсияи граждани ҷавобгӯ мебошад, ба роҳ монда шавад. Баррасии нақшаҳои амалиёт ҳангоми рӯй додани ҳолатҳои фавқуллода ва ҷорабиниҳои бо онҳо вобастабуда таҳти роҳбарии шахси мансабдори болоии Кумитаи давлатии амнияти миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои таҳияи чунин нақшаҳо ва андешидани амалҳои ҷавобгӯ мебошад, гузаронида мешавад.

42. Фаъолияти Комиссияи байниидоравӣ ва кумита оид ба бехатарии авиатсионии фурудгоҳӣ (минбаъд - КБФ) бояд ба принципҳои муайян ва консенсусӣ аз ҷониби кумита асос гирад.

§ 2. Комиссияҳои фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ

43. Бо мақсади амалӣ намудани ҳамоҳангсозии таҳия ва татбиқи чораҳо ва расмият дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ дар ҳар як фурудгоҳи байналмилалӣ муҳим аст Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ таъсис дода шавад. Комиссияи мазкур форумро барои муҳокимаи мунтазами масъалаҳои иҷроии Барномаи мазкур аз ҷониби ташкилотҳо ва шахсони алоҳида, ки бо ҷалби гуногуни барномаи бехатарии авиатсионии фурудгоҳ алоқаманданд, аз ҷумла чораҳои мушаххас ва тавсияҳои оид ба тақмили он таъмин менамояд. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ (минбаъд - КФБА) дар ҳар як фурудгоҳ, ки ба авиатсияи граждании байналмилалӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон хизматрасонӣ менамояд, таъсис дода мешавад. Мақсади асосии комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ пешниҳод намудани хизматрасониҳои машваратӣ дар самти таҳия ва ҳамоҳангсозии чорабиниҳо ва расмият, вобаста ба бехатарии авиатсионӣ, мебошад.

44. Оинномаи комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ дар шакли хаттӣ ба барномаи бехатарии авиатсионии фурудгоҳ дохил карда мешавад. Ин оиннома бояд маълумотро дар бораи ҳайати комиссия, доираи ваколатҳои он, мушаххасот вобаста ба усулҳои фаъолият, аз ҷумла шумораи ҷаласаҳо дар як сол, маълумот дар бораи раис, инчунин омода ва фиристодани протоколҳо дар бар гирад.

45. Вазифаи Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ дар асоси доимӣ аз баррасии самарабахши чораҳои таъмини бехатарӣ дар фурудгоҳ дар асоси арзёбии таҳдидҳои вучуддошта, маълумот дар бораи ҳодисаҳои охири ва натиҷаҳои санҷишҳо дар идораи назорати сифат иборат мебошад. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ инчунин барои ҳамоҳангсозии амалиёт оид ба таъмини бехатарӣ дар фурудгоҳ, муҳокимаи масъалаҳои фаврӣ, ки бо амалӣ намудани чораҳои фавқулӯда ва ҳам ҷорӣ таъмини бехатарӣ вобаста аст, форум мебошад. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ инчунин метавонад бо мақоми ваколатдор оид ба бехатарии фурудгоҳ ва масъалаҳои вобаста ба бехатарии фурудгоҳ машварат диҳад.

46. Доираи ваколатҳои комиссияи бехатарӣ вазифаҳои зеринро дар бар мегирад:

а) ҳамоҳангсозии амалиёт оид ба амалӣ намудани Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждании фурудгоҳ;

б) роҳбарӣ ва назорати иҷроии барномаи бехатарии фурудгоҳ, аз ҷумла чораҳои махсус, ки аз ҷониби маъмурияти фурудгоҳ, истифодабарандагон ва ичорагирандагон фурудгоҳ андешида мешаванд;

в) тартиб ва таҷдиди рӯйхати ҷойҳои суфт, аз ҷумла таҷҳизот ва воситаҳои асосӣ тақрибан аз назар гузаронидани ҳолати бехатарӣ дар ҷунин ҷойҳо;

г) таъмини дурустии чораву тартиботи заминавии ҳадди ақали таъмини бехатарӣ бо дарназардошти таҳдидҳо ва баррасии доимии онҳо чӣ дар вазъияти муътадил ва чӣ дар ҳолатҳои фавқулодда;

д) таъмини иҷрои тавсияҳо оид ба такмили чораҳо ва расмиёти бехатарии авиатсионӣ;

е) огоҳ намудани мақоми ваколатдори дахлдор оид ба бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳолати чораҳо ва расмиёти таъмини бехатарӣ, ки айна замон дар фурудгоҳ амал мекунанд ва оид ба мушкilot дар соҳаи ҳифзи фурудгоҳ ва хадамоти он ки ҳал намудани онҳо дар сатҳи маҳаллӣ ғайриимкон аст;

ж) ташкили таълим ва омодагӣ оид ба масъалаҳои бехатарии авиатсионӣ барои кормандони фурудгоҳ ва дигар мутахассисон;

з) таъмини қоида ҳангоми таҳияи барномаҳои таҷдиди фурудгоҳ зарурияти азнавқунии системаҳо ва таҷҳизоти назорат дар фурудгоҳ ба инобат гирифта шавад.

47. Ҷадвали кори комиссияро бояд ба талаботи фурудгоҳ вобаста намуд. Тавсия мешавад, ки Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ ҷаласаҳои худро ҳадди ақал ду маротиба дар як сол гузаронида, ҳадди имкон дар ҳайати гурӯҳҳои мақсадноки начандон калон фаъолият намояд.

48. Ба ҳайати комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ роҳбари маъмурияти фурудгоҳ, сардори шӯъбаи бехатарии авиатсионӣ, сардорони (муовинони) мақоми минтақавии Кумитаи давлатии амнияти миллӣ, воҳидҳои милитсия ва сарҳадӣ, хадамоти муҳоҷират, роҳбари мақоми гумрук, ки дар худуди фурудгоҳ қарор доранд, сардорони хадамоти садамавию начотдихӣ, муҳофизони ҳарбӣ, хадамоти бехатарии авиатсионии эксплуатантҳо, командирони воҳидҳои авиатсионӣ, намояндагони мақомоти санитарияи карантинӣ ва инчунин Вазорати мудофиаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар аэродромҳои истифодабарии муштарак ва дигар мақомоти ваколатдор дохил мешаванд. Ҳангоми зарурат ба фаъолияти комиссияи фурудгоҳӣ ашхоси дигари манфиатдор ва мутахассисон ҷалб карда мешаванд. Комиссияро роҳбари (муовини) фурудгоҳ (ё шахси ваколатдори ӯ) роҳбарӣ мекунад.

49. Ҳайати комиссия ва низомнома дар бораи он бо мақомот мувофиқа карда мешавад, ки намояндагони он ба комиссияи мазкур дохил шуда, аз ҷониби роҳбари фурудгоҳ тасдиқ карда мешаванд. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ дар фаъолияти худ қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Барномаи мазкурро ба роҳбарӣ мегирад.

50. Қарори комиссия барои иҷро аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки фаъолияти онҳо бевосита бо таъмини бехатарии авиатсионӣ дар авиатсияи граждани алоқаманд аст, ҳатмӣ мебошад.

51. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ. Комиссияи фурудгоҳӣ оид ба бехатарии авиатсионӣ ҳар се моҳ ба Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумотро оид ба ҳолати бехатарии авиатсионии фурудгоҳҳо, чорабиниҳои иҷрошуда ва банақшагирифташуда оид ба такмили он пешниҳод мекунанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 3. Робита бо намояндагони воситаҳои ахбори омма

52. Огоҳонидани аҳоли дар бораи чорабиниҳо оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ тавассути воситаҳои ахбори омма амалӣ мегардад, ки иттилооти заруриро аз шабакаҳои расмӣ алоқа бо марказҳои матбуот ва Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мегиранд. Дар фурудгоҳҳо ва муассисаҳои авиатсионӣ аз ҷониби истифодабарандагони авиатсияи граждани маҷмуи чораҳо оид ба ҳифзи иттилоот, ки дорои хусусияти барои дастрасӣ маҳдуди бехатарии авиатсионӣ мебошад, қабул мегардад. Бе иҷозат ошкор намудани иттилооти мазкур дар воситаҳои ахбори омма метавонад ба бехатарии авиатсияи граждани зарар расонад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 4. Алоқа, ҳамкорӣ бо дигар давлатҳо

53. Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дигар давлатҳо дар соҳаи таъмини бехатарии авиатсионӣ тавассути иштирок дар фаъолияти ташкилотҳои байналмилалӣ, гузаронидани вохӯриҳои дучониба, семинарҳо, ҷаласаҳо ва инчунин мубодилаи иттилоот оид ба барномаҳои миллии бехатарии авиатсияи граждани, барномаҳои тайёр намудани кадрҳо дар соҳаи бехатарии авиатсияи граждани ва барномаҳои назорати сифат дар соҳаи бехатарии авиатсияи граждани ҳамкорӣ менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

54. Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба созишномаҳои дучонибаи байнихукумати дар бораи алоқаи ҳавоӣ ворид намудани моддаҳо, ки ба бехатарии авиатсионӣ дучонибаи байнихукумати дахл доранд, таъмин менамояд. Мақомоти ҳокимияти иҷроияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи талаботи байналмилалии бехатарии авиатсионӣ дар доираи шартномаҳои байналмилалии басташуда, қонеъ гардонидани хоҳиши дигар давлатҳоро вобаста ба андешидани чораҳои махсуси бехатарии авиатсионӣ нисбат ба хатсайрҳои мушаххаси истифодабарандагони чунин давлатҳо, таъмин менамоянд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

55. Дар доираи ҳамкорӣ, Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дархости давлати хориҷӣ, иттилоотро вобаста ба талаботи муқаррарнамудаи Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

56. Пешниҳоди давлатҳои хориҷӣ оид ба андешидани чораҳои махсуси бехатарии авиатсионӣ вобаста ба хатсайрҳое, ки аз ҷониби истифодабарандагони ин давлатҳо аз/ба Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад, барои баррасӣ ба унвони Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон фиристода мешавад ва дар сурати ҳалли мусбии масъалаи мазкур, аз ҳисоби воситаҳои давлати мурочиаткунанда амалӣ мегардад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

57. Қарор оид ба қонеъ гардонидани дархости давлати хориҷӣ вобаста ба пешниҳоди кӯмак ҷиҳати бартараф намудани вазъияти бухронӣ ва оқибатҳои он аз ҷониби Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул карда мешавад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

58. Дар сурати ба миён омадани зарурати Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба гирифтани кумак аз давлати хориҷӣ чиҳати бартараф намудани оқибатҳои амали мудохилаи ғайриқонунӣ, аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба унвонии ҳукумати давлати дахлдор дархост фиристода мешавад, агар дархостҳои қаблан фиристодаи Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қонё гардонида нашуда бошанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

59. Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонад намояндаи худро ҳамчун мақоми ваколатдор оид ба бехатарии авиатсионӣ дар яке аз минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ё давлатҳое, ки дар ҳудуди онҳо ё аз ҳудуди онҳо истифодабарандагони дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бақайдгирифташуда фаъолияти худро амалӣ менамоянд, таъин кунад. Низомнома дар бораи намояндаи мақоми ваколатдор оид ба бехатарии авиатсионӣ дар минтақаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ё дар давлати хориҷӣ аз ҷониби мақоми ваколатдор дар соҳаи бехатарии авиатсионии таҳия ва тасдиқ карда мешавад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

60. Дар сурати гирифтани иттилоот оид ба мавҷуд будани таҳдид ба киштии ҳавоии давлати хориҷӣ мақоми ваколатдори идоракунии ҳаракати ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистон (КВД "Тоҷикаэронавигатсия") дар бораи чунин вазъият мақоми ваколатдори дахлдори ин давлат ва Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро иттилоо медеҳад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

61. Созишномаи дучонибаи байналмилалӣ оид ба алоқаи ҳавоӣ байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар давлатҳо бояд талабот оид ба бехатарии авиатсиониро дар бар гирад.

§ 5. Барномаи миллии бехатарии авиатсияи гражданий

62. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дархости давлатҳои дигар метавонад қисмҳои дахлдори Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждании худро дар шакли хаттӣ пешниҳод намояд. Ҳангоми зарурат Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дигар давлатҳо бо мақсадҳои мутобиқгардони Барномаи миллии бехатарии авиатсияи граждании худ тибқи амалия ва расмиёти давлатҳои дигар ва бо мақсадҳои баланд бардоштани бехатарии авиатсионии байналмилалӣ ҳамкорӣ мекунад.

§ 6. Чораҳои махсуси бехатарӣ

63. Дархостҳо аз давлатҳои дигар оид ба андешидани чораҳои махсуси бехатарӣ вобаста ба хатсайри мушаххас ё хатсайрҳое, ки аз ҷониби истифодабарандагони ин давлат иҷро мешаванд, бояд пурра қонё гардонида шаванд. Чунин дархостҳо ба унвони Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва маъмурияти фурудгоҳҳои алоқаманд фиристода мешаванд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 7. Иттилоот оид ба таҳдид

64. Агар дар чараёни чамъ овардану арзёбии иттилоот дар бораи таҳдид, ки ба муқобили авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудааст, дар бораи мавҷуд будани иттилооти дақиқ оид ба таҳдиди ба муқобили манфиатҳои авиатсияи граждании давлати дигар равонашуда маълум гардад, Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳарчӣ зудтар мақомоти ваколатдори дахлдори давлати дигарро

огоҳ месозад. Мақоми ваколатдор, ки барои огоҳсозӣ масъул мебошад, Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб меёбад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 № 144).

§ 8. Алоқа бо Ташкилоти байналмилалии авиатсияи граждани (ИКАО)

65. Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Ташкилоти байналмилалии авиатсияи граждани (ИКАО) табадули иттилоот менамояд, ки бо талабот ба системаҳои таъмини бехатарии авиатсионӣ, аз ҷумла талабот ба паҳн намудани маводи маълумотдиҳӣ ва методӣ, инчунин расонидани кӯмак дар омӯзонидани ҳайати кормандон ва дигар кӯмаки техникӣ алоқаманд мебошанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 № 144).

66. Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Ташкилоти байналмилалии авиатсияи граждани (ИКАО) дар бораи амалҳои муҳофизатӣ раъйи қарордиҳандагон содиршуда ба фаъолияти авиатсияи граждани хабар дода, иттилооти дахлдорро ба давлатҳои манфиатдор дар бораи киштиҳои ҳавоӣ, ки ба амалҳои муҳофизатӣ раъйи қарордиҳандагон дучор шудаанд, пешниҳод менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 № 144).

БОБИ 6. ҲИФЗИ ФУРУДГОҲҶО, КИШТИҶОИ ҲАВОӢ, ИНШОӢТ, ВОСИТАҶО ВА ҲАДАМОТИ ХИЗМАТРАСОНИИ АЭРОНАВИГАТСИОНӢ

§ 1. Минтақаҳои назоратшавандаи фурудгоҳҳо, аэродромҳо (вертодромҳо)

67. Дар фурудгоҳ ва аэродромҳои авиатсияи граждани минтақаҳои назоратшаванда таъсис дода, речаҳои иҷозатдиҳӣ ва дохилииншоотӣ қарор карда мешаванд.

68. Минтақаи назоратшавандаи фурудгоҳ ва аэродром (минбаъд минтақаи назоратӣ) ва иншоотҳои дар онҳо қойгир шуда, бояд бо ҷалби ҳайати кормандони зарурӣ ва истифодаи воситаҳои ҳифзи муҳандисии техникӣ муҳофизат карда шаванд.

69. Фурудгоҳҳо, аэродромҳо ва иншооти инфрасохтори онҳо, иншооти заминии воситаҳо ва системаҳои хизматрасонии ҳаракати ҳавоӣ, аэронавигатсия, фуруд омадан (аз он ҷумла минтақаҳои бахшҳои қорӣ радиоивазкунии самтӣ, глассадӣ) таҷҳизоти алоқа ва бонгдиҳии рӯшноии аэродромҳо, қойҳои таваққуфи киштиҳои ҳавоӣ, анборҳо бо маводи сузишвории молидани, маҳлулҳои маҳсус ва газҳо терминалҳои почтаи борқашонӣ. Муассисаҳои хӯроквории дохили фурудгоҳ, анборҳои борҳо, анборҳои нигоҳдории борҳои хатарнок, нуктаҳои назоратии иҷозатдиҳии фурудгоҳҳо ва аэродромҳо бо воситаҳои муҳандисии техникӣ муҳофизатӣ, системаҳои мушоҳидаи видеоӣ бо сабти видеотасвирӣ ё худ бо воситаҳои дигар тибқи меъёрҳо, қоидаҳо ва расмиёт оид ба бехатарии авиатсионӣ таҷҳизонида мешаванд.

70. Ҳифзи фурудгоҳҳо, аэродромҳо, иншооти инфрасохтори онҳо, иншооти системаи ташкили ҳаракати ҳавоӣ, инчунин иншооти таъмини радиотехникии парвозҳо ва алоқаи барқии авиатсионӣ, ки ба иншооти системаи ташкили ҳаракати ҳавоӣ, ки дар ҳудуди фурудгоҳҳо қойгир шудаанд, дохил намешаванд, аз қониби воҳидҳои ҳадамоти бехатарии авиатсионии (минбаъд - ХБА) фурудгоҳҳо ё дигар идораҳои муҳофизатӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад. Ҳамзамон ҳифзи фурудгоҳҳои байналмилалӣ ва иншооти инфрасохтори онҳо аз қониби воҳидҳои муҳофизатии ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ амалӣ карда мешавад.

71. Ҳифзи иншооти инфрасохтори аэродромҳои истифодаи якҷоя ба таври иловагӣ бо мақомоте, ки аэродромҳо дар тобеияти онҳо қарор доранд, мувофиқа карда мешаванд.

72. Речаҳои иҷозатдиҳӣ ва дохилиншоотие, ки дар минтақаи назоратӣ ҷойгир шудаанд, аз ҷониби ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ тибқи дастурамал оид ба речаҳои иҷозатдиҳӣ ва дохилиншоотии фурудгоҳ амалӣ мегарданд.

73. Бо мақсади риояи шартҳои дастрасӣ ба минтақаи назоратӣ тамоми лоиҳаҳо оид ба сохтмон ва таҷдиди биноҳои мавҷудбуда дар фурудгоҳҳо ва аэродромҳо бояд бо Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқа карда шаванд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 2. Минтақаҳои воридшавии маҳдуди фурудгоҳ ва аэродром

74. Минтақаҳои воридшавии маҳдуди фурудгоҳ ва аэродром бояд аз воридшавии беиҷозат тавассути кӯмаки ҳайати кории воситаҳои муҳандисию техникийи муҳофизатӣ ҳифз карда шаванд.

75. Даромад (нуқтаҳои назоратӣ ва иҷозатдиҳӣ) ба минтақаҳои воридшавии маҳдуд ва ба иншооти инфрасохтори фурудгоҳ ва аэродром бо системаҳои автоматикунонидашудаи назорат ва идоракунии воридшавии кормандон таҷҳизонида мешаванд.

§ 3. Воридшавӣ ба минтақаи назоратӣ

76. Тартиби воридшавӣ ба минтақаи назоратии фурудгоҳ ва муассисаи авиатсионӣ аз ҷониби экипажҳои киштиҳои ҳавой, мусофирон ва кормандон, тибқи қоидаҳои авиатсионии "Талаботи бехатарии авиатсионӣ" бо тартиби воридшавӣ ба минтақаи назоратии фурудгоҳ ва муассисаи авиатсионӣ аз ҷониби экипажҳои киштиҳои ҳавой, мусофирон ва кормандон, тибқи қоидаҳои умумии авиатсионии "Талаботи бехатарии авиатсия ва тартиби иҷрои онҳо - ҚУА ҚТ - 05", ва "Низомнома оид ба речаҳои рухсатномадиҳӣ ва дохилиншоотӣ дар фурудгоҳҳо, ширкатҳо ва ташкилотҳои авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон", амалӣ мегардад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

77. Назорати давлатии авиатсияи граждании ба минтақаи назоратӣ ва минтақаҳои воридшавии маҳдуд бо шаҳодатномаи нозири давлатии авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шуда метавонад.

78. Аъзои экипажи киштиҳои ҳавой ба минтақаи назоратшавандаи фурудгоҳ дар асоси шаҳодатномаи узви экипаж ва мавҷудияти супоришномаи парвоз ё захира роҳ дода мешаванд.

79. Ба минтақаи назоратии фурудгоҳ танҳо мусофирони хатсайрҳои навбатӣ, ки чипта (талони саворшавӣ) бо тартиби муқарраргардида додашуда ва ҳуҷҷати тасдиқкунандаи шахсияти мусофирро доранд, роҳ дода мешаванд.

80. Кормандони хизматрасонии рӯизаминӣ ва кормандони ташкилотҳои беруна, ки фаъолияти онҳо бо фурудгоҳ ё фаъолияти дар ҳудуди фурудгоҳ муассисаи авиатсионӣ) амалишаванда вобаста аст, ба минтақаи назоратӣ ва минтақаи воридшавии маҳдуд тибқи

ичозатномаи намунаи муқарраршуда бо нишон додани бахшҳо (минтақаҳои) иҷозатдиҳии воридшавӣ роҳ дода мешаванд. Иҷозатнома дар тарафи берунаи либос дар ҷойи намоён часпонида мешавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки аз рӯи технологияи ҷараёни таъмири муҳаррикҳо ва таҷҳизоти киштиҳои ҳавоӣ овехта гаштани ашёи зиёдатӣ дар либоси махсус манъ карда шудааст.

81. Ба қормандон воридшавӣ ба минтақаҳои зикршуда мутобиқи системаҳои иҷозатдиҳӣ ба минтақаи воридоти маҳдуд, тавре, ки дар барномаи бехатарии фурудгоҳ, иҷорагирандаи фурудгоҳ ё дигар барномаҳои бехатарӣ омадааст, руҳсат дода мешавад. Ҳамзамон маъмурияти фурудгоҳҳо бо мақсади таъмини бехатарӣ ҷораҳои зарурии назоратиро меандешанд, аз қабилӣ, аз санҷиш гузаронидани шахсони ба қор қабулшаванда, ки ба онҳо руҳсати бе шахси ҳамроҳикунанда ворид шудан ба минтақаҳои назоратии воридоти маҳдуди фурудгоҳҳо дода мешавад ва инчунин мунтазам аз санҷиш гузаронидани шахсоне, ки аллақай чунин иҷозатномаро гирифтаанд.

82. Мақомоти вақолатдор, ки барои додани иҷозатномаҳо ба минтақаҳои назоратии фурудгоҳ ҷавобгӯ мебошанд, таъмин менамоянд:

а) пешниҳод намудани тамоми дархостҳо барои иҷозатнома ба минтақаи назоратӣ дар шакли хаттӣ ба қормандони маъмурият аз номи аризадиҳанда;

б) санҷиши дархостҳои хаттӣ бо мақсади муайян намудани асосҳои кофӣ барои додани иҷозатнома;

в) санҷиши аризаҳои хаттии шаҳрвандонро мақомоти ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ, Қумитаи давлатии амнияти миллӣ ва Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати пешгирии додани иҷозатномаҳо ба шахсони номатлуб меомӯзанд;

г) тақсимои минтақаҳои назоратии воридшавии маҳдуд ба ҳуқуқи ворид шудан ба ҳар як минтақае аз рӯи зарурат;

д) дар ҳар як иҷозатнома, ҳадди ақал бояд мавҷуд бошад:

- сурати соҳиби иҷозатнома ва дигар иттилооти шахсӣ дар бораи ӯ;

- мӯҳлати амал;

- номгӯи минтақаҳои ҳифзшавандаи воридшавии маҳдуд, ки иҷозатномаи мазкур ба онҳо паҳн мегардад;

- насаби соҳиби иҷозатнома;

е) минтақаҳои воридшавӣ:

- маъмурият;

- перрон;

- минтақаи ҳарбӣ;
- аэродром;
- объектҳои идораи ҳаракати ҳавой (ИХХ);
- объектҳои Хадамоти муҳандиси авиатсионӣ (ХМА);
- объектҳои маводи сӯзишворӣ ва молиданӣ (МСМ);
- объектҳои хизматрасонӣ ба мусофирон (ХМ);
- ҳавопаймо.

§ 4. Назорати воридшавии шахсон ва воситаҳои нақлиёти ташкилотҳои беруна

82(1). Воридшавии шахсон ва воситаҳои нақлиёти ташкилотҳои беруна ба минтақаҳои назоратӣ ва минтақаҳои воридоти маҳдуд танҳо аз рӯи иҷозатномае, ки аз ҷониби ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ дода мешавад, ба амал оварда мешавад.

82(2). Ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ бо мақсади таъмин намудани назорати воридшавии шахсон ва воситаҳои нақлиёти ташкилотҳои беруна

ба минтақаи назоратӣ ва минтақаҳои воридшавии маҳдуд тадбирҳои зеринро ба ҷо меорад:

- ҷудо кардани минтақаи назоратӣ ва минтақаҳои воридоти маҳдуд;
- санҷидани иҷозатномаи шахсон ва ронандагони воситаҳои нақлиётҳои ташкилотҳои беруна барои ворид шудан ба минтақаи воридшавии маҳдуди минтақаи назоратӣ;
- дар ҳолати дурусти корӣ нигоҳ доштани деворҳои муҳофизатӣ, ки минтақаҳои ҳифзшавандаи воридоти маҳдудро ҷудо мекунад;
- тафтиш кардани мавҷудияти иҷозатнома дар шишаи пеши воситаи нақлиёт.

82(3). Нуқтаҳои назоратӣ иҷозатдиҳии сатҳҳои фурудгоҳҳо бо дарвозаҳо, шлагбаумҳо, майдончаҳо барои азназаргузаронии воситаҳои нақлиётӣ, борҳо, инчунин бо воситаҳои техникаи мушоҳидакунӣ чиҳати таҳти назорат гирифтани гузариши кормандон кабинаҳои автоматиконидашудаи иҷозатдиҳӣ ё турникетҳо таҷҳизонида мешаванд. Ҳамаи шахсон ва ашёе, ки онҳо бо худ доранд, инчунин воситаҳои нақлиётӣ ва боре, ки онҳо интиқол медиҳанд. Тавассути нуқтаҳои назоратӣ иҷозатдиҳӣ ба минтақаҳои ҳифзшавандаи воридшавии маҳдуди фурудгоҳҳо равона мешаванд, бояд вобаста ба натиҷаҳои баҳодихии хатар ва бахши фурудгоҳ, ки нуқтаи назоратӣ иҷозатдиҳӣ воридшавиро ба он фароҳам меорад, санҷида шавад. Шахсоне, ки ба минтақаи назоратӣ ворид мешаванд ва аз он ҷо хориҷ мешаванд, инчунин ашёе, ки онҳо бо худ доранд, мутобиқи талаботи бехатарии авиатсионӣ ба воситаи таҷҳизоти махсуси техникӣ аз муоина мегузаранд. Дарвозаҳои иловагии гузариш, ки дар аэродром истифода бурда мешаванд, аз ҷониби воҳидҳои

хадамоти бехатарии авиатсионӣ таҳти назорат гирифта мешаванд. Маъмурияти фурудгоҳ (муассисаи авиатсионӣ) дар ҳолати дурусти корӣ нигоҳ дошта шудани панҷараҳои ҳифзкунандаро, ки воридшавӣ ба минтақаҳои назоратиро маҳдуд мекунад, таъмин менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

83. Ронандаи воситаи нақлиёт, ки иҷозатномаи шахсӣ ба минтақаи назоратӣ дорад, бояд чораҳои истифодаи бехатарии воситаи нақлиёт ва хатсайрҳои муқарраршудаи ҳаракатро дар ҳудуди фурудгоҳ ва муассисаи авиатсионӣ риоя намояд. Ҳангоми зарурат мумкин аст мушоикунандаи воситаи нақлиёт аз шумораи кормандони хадамоти бехатарии авиатсионӣ таъин карда шаванд. Шумораи шартномаҳо ба воситаҳои нақлиётӣ, то ҳадди имкон бояд кам бошанд, то ин, ки зиёд гардидани шумораи воситаҳои нақлиётӣ дар фурудгоҳ, барои ҳаракати киштиҳои ҳавоӣ монеа мегардад.

84. Ҳар як иҷозатнома ба воситаи нақлиёт бояд дар ҷойи намоёни кузови воситаи нақлиёт часпонда шавад ва маълумоти зеринро дар бар гирад:

а) рақами бақайдгирии воситаи нақлиёт;

б) аломати соҳиби воситаи нақлиёт ва истифодабарандаи он;

в) мӯҳлати амал;

г) минтақаҳои ҳифзшавандаи воридшавии маҳдуд, ки дар онҳо иҷозатнома эътибор дорад;

д) нуктаҳои иҷозатдиҳӣ, ки барои истифодабарии воситаи нақлиёти мазкур рухсат дода шудааст.

85. Ҳар як муассисаи ваколатдор таъмин менамояд, ки ронандагони воситаҳои нақлиётӣ, ки иҷозатнома барои воридшавӣ ба минтақаҳои назоратӣ доранд, бояд шаҳодатномаи дахлдор оид ба ҳуқуқи ронандаи воситаи нақлиётӣ дараҷаи дахлдор ва дастур оид ба риояи тамоми чораҳои бехатарӣ бо истифодабарии воситаи нақлиёт дар майдони парвоз алоқамандро дошта бошанд.

§ 5. Чораҳои ҳифзи киштии ҳавоӣ

86. Истифодабарандагон чораҳои муқарраргардидаро барои таъмини бехатарии авиатсионии киштиҳои ҳавоӣ меандешанд.

87. Киштиҳои ҳавоӣ ҳангоми қарор доштан дар замин дар минтақаи масъулияти фурудгоҳ ё муассисаи авиатсионӣ зери назорати доимии хадамоти бехатарии авиатсионӣ қарор мегиранд.

88. Хадамоти бехатарии авиатсионӣ назорати ҳаракати одамон ва воситаҳои нақлиётро дар минтақаи таваккуфи киштиҳои ҳавоӣ бо мақсади пешгирӣ кардани воридшавии беиҷозати онҳо ба киштиҳои ҳавоӣ ба амал меорад.

89. Тафтиши бехатарии ҳавопаймо аз ҷониби хадамоти бехатарии авиатсионӣ ба амал оварда мешавад, ки метавонад аз кӯмаки мутахассисони хадамоти муҳандисӣ-авиатсионӣ

(минбаъд - ХМА) ва дар ниҳояти қор аз аъзои экипажи киштӣ истифода барад. Ҳангоми омодашавии киштии ҳавоӣ ба парвоз аз ҷониби қормандони ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ аз назаргузаронии пеш аз парвозии ҳавопаймо бо мақсади пайдо кардани шахсони бегона, инчунин дарёфти моддаҳои тарқанда, силоҳ, лавозимоти ҳарбӣ ва дигар моддаҳо ва ашёи хатарнок, ки метавонад боиси содир шудани амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани гарданд, ба амал оварда мешавад.

90. Истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ чораҳои заруриро меандешанд, ки мусофирон ҳангоми фаромадан аз киштии ҳавоӣ ягон ашёро фаромӯш накунад.

91. Дарҳои киштиҳои ҳавоӣ, ки истифода ва хизматрасонӣ намешаванд, бояд маҳкам бошанд, таҷҳизоти фурудой ва саворшавӣ (трапи зинапоягӣ, телескопӣ ва ғ.) бояд аз киштии ҳавоӣ ҷудо карда шаванд.

92. Ба ҳатсайрҳои киштиҳои ҳавоӣ, ки зери таҳдиди амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ қарор доранд. Аз ҷониби истифодабарандагон чораҳои зарурӣ андешида мешаванд, ки имконияти аз ҷониби мусофирон дар дохили киштии ҳавоӣ гузоштани ашёи бегонаро, аз ҷумла ҳангоми таваккуфи транзитӣ истисно менамояд.

93. Дар сурати гирифтани иттилоот дар бораи таҳдиди содир шудани далели мудоҳилаи ғайриқонунии киштии ҳавоии мушаххас:

- шахсони мансабдори мақомоти ваколатдори дахлдори фурудгоҳ ва истифодабаранда хабардор карда мешаванд;

- чораҳои иловагии бехатарии авиатсионӣ андешида мешаванд;

- аз назаргузаронии иловагии киштии ҳавоӣ дар таваккуфгоҳи махсус ҷудо гардида, мусофирон, ашёи мусофирон, бағоч, бор, почта, захираҳои дохили ҳавопаймо ва хӯроки дохили киштии ҳавоӣ;

- дар сурати гирифтани иттилоот дар бораи таҳдиди содир шудани амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ нисбат ба киштии ҳавоӣ, ки дар парвоз аст, тартиби амали аъзои экипажро дастурамали махсуси истифодабаранда муайян месозад.

94. Дар сурати мавҷуд будани иттилооти дақиқ дар бораи он, ки киштии ҳавоӣ метавонад бо содир шудани амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ дар замин дучор шавад:

- шахсони мансабдори мақомоти ваколатдори дахлдори фурудгоҳ ва истифодабаранда хабардор карда мешаванд;

- чораҳои иловагии ҳифзи киштии ҳавоӣ тибқи нақшаи амалия, ҳангоми ба вучуд омадани ҳолати фавқуллодда андешида мешаванд.

§ 6. Воситаҳои аэронавигатсионӣ ва дигар иншооти муҳими инфрасохтори фурудгоҳ

95. Воситаҳои аэронавигатсионӣ ва дигар иншооте, ки дар ҳудуди фурудгоҳ ё берун аз он ҷойгир шуда, барои фаъолияти авиатсияи граждани аҳамияти муҳим доранд, аз ҷониби

хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳӣ ва хадамоти бехатарии ин муассисаҳо ҳифз карда мешаванд. Номгӯи воситаҳои аэронавигатсионӣ ва тартиби ҳифзи онҳо дар барномаи бехатарии авиатсионии мақомоти хизматрасонии ҳаракати ҳавоӣ, бо дарназардошти чораҳои бехатарӣ дар фурудгоҳи ҷойгиршавӣ баён мегарданд.

96. Масъулият барои таҳияи нақшаи амалиёт дар сурати сар задани ҳолатҳои фавқуллода ва истифодаи захираҳо, иваз ё пешниҳоди хизматрасониҳои алтернативӣ бо сабаби корношоям гардидани иншооти махсусан муҳим дар натиҷаи таҳрибкорӣ ё амалҳои дигари мудохилаи ғайриқонунӣ, ба зиммаи роҳбари муассисаи авиатсионӣ (молики васоит ё иншооти аэронавигатсионӣ) вогузошта мешавад.

БОБИ 7. НАЗОРAT БО МАҚСАДИ БЕХАТАРИИ ШАХСОН ВА АШЁ ДАР ДОХИЛИ КИШТИИ ҲАВОӢ

97. Мусофирон, ашёи онҳо, аъзои экипажҳои киштиҳои ҳавоӣ, бағоч, борҳо, почта, захираҳои дохили ҳавопаймо ва хӯроки дохили киштии ҳавоӣ, бояд ҳатман мавриди азназаргузаронии пеш аз парвозӣ қарор дода шуда, қормандони хизматрасонии рӯизаминӣ бошанд, ҳангоми воридшавӣ ба минтақаи назоратӣ муоина карда мешаванд. Тартиби гузаронидани тафтиши пеш аз парвоз аз ҷониби хадамоти бехатарии авиатсионӣ тибқи "Қоидаи гузаронидани тафтиши пеш аз парвоз ва пас аз парвози мусофирон, бағоч ва борҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҚА РТ-01)", (минбаъд - Қоидаҳои азназаргузаронӣ) ба амал оварда мешавад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 1. Азназаргузаронии мусофирон ва ашёи онҳо

98. Азназаргузаронии мусофирон ва бори дастии онҳо, баъди ба қайдгирии чиптаҳо, инчунин баъди аз назорати сарҳадӣ, гумрукӣ, санитарияю карантинӣ, муҳоҷиратӣ, байторӣ, фитосанитарӣ ва дигар намуди назорат гузаштани мусофирон амалӣ мегардад.

99. Мусофирон, ашёҳои бо худ дошта ва бағочи онҳо бо истифода аз воситаҳои техникӣ ва махсуси азназаргузаронӣ муоина карда мешаванд.

Тартиби истифодаи воситаҳои азназаргузаронии техникӣ ва махсусро Қоидаҳои азназаргузаронӣ ва барномаи таъмини бехатарии авиатсионии фурудгоҳ муайян менамоянд.

100. Ҳангоми муоинаи мусофирон ва бағочи онҳо усули дастии (бевоситаи) азназаргузаронӣ, инчунин азназаргузаронии шахсии (инфиродинӣ) мусофирон низ метавонад истифода гардад.

101. Тартиби азназаргузаронии шахсии (инфиродинӣ) мусофирон, инчунин истифода намудани усули азназаргузаронии дастии бағоч ва ашёи мусофирон, тибқи қоидаҳои азназаргузаронӣ амалӣ мегардад.

102. Бо мақсади андешидани чораҳои иловгӣ оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ дар давраи таҳдид, фоизи азназаргузаронии интихобии шахсии (инфиродинӣ) мусофирон, инчунин азназаргузаронии бағоч ва ашёи мусофирон бо усули дастӣ на камтар аз 10 % зиёд мегардад.

103. Дар аэродромҳо ва ё майдонҳои фуруд, ки дар онҳо нуқтаҳои азназаргузаронӣ ва воситаҳои статсионарии техникӣ ва махсуси муоина вучуд надоранд, азназаргузаронии мусофирон ба таври дастӣ бо истифода аз асбобҳои металлқобӣ ба амал оварда мешавад. Азназаргузаронии бағоч ва ашёи мусофирон бошад, танҳо бо усули дастӣ (мустақим) гузаронида мешавад.

§ 2. Ашё ва молҳои мусодирашуда

104. Тамоми ашё, ки сабаби ташвиш шудааст, аз ҷониби кормандоне, ки азназаргузарониро амалӣ мегардонанд, мусодира карда мешавад. Дар сурати пайдо кардани силоҳи оташфишон, моддаҳои тарканда ё дигар силоҳи оташфишон, моддаҳои тарканда ё дигар силоҳи барои ҳамлу нақл иҷозатнадодашуда, дар бораи ин дарҳол шӯъбаи корҳои дохилӣ дар нақлиёт огоҳ карда шуда, ба мусофири дахлдор пешниҳод карда мешавад, ки ба саволҳои илова кормандони шӯъбаи корҳои дохилӣ дар нақлиёт ҷавоб диҳад. Ашёи алоҳидаи мусодирашуда ба ҷойи таъиноти мусофирон дар қисми боркашонии киштии ҳавоӣ интиқол дода шуда, дар нуқтаи ниҳонии таъинот ба мусофирон баргардонида мешавад. Расмиёте, ки дар чунин ҳолатҳо истифода бурда мешаванд, дар шакли хаттӣ дар барномаи беҳатарии авиатсионӣ истифодабаранда муайян карда мешаванд.

§ 3. Даст кашидан аз расмиёти азназаргузаронӣ

105. Шахсоне, ки аз расмиёти азназаргузаронӣ тибқи Барномаи мазкур ё аз расмиёти азназаргузаронии бағоч ё бори дастии ба онҳо мансуббуда ва ба қайд гирифташуда даст мекашанд, инчунин шахсоне, ки дар ҳолати мастӣ ё нашъамандӣ қарор доранд, ба минтақаи воридоти маҳдуд роҳ дода намешаванд.

106. Нисбати хатсайрҳои киштиҳои ҳавоӣ, ки дар як вақт хизматрасонӣ карда мешаванд, чораҳои зарурӣ андешида мешаванд, то ки имконияти омехташавии мусофирони аз муоинаи пеш аз парвозӣ гузашта бо мусофироне, ки азназаргузаронии пеш аз парвозиро ҳанӯз нагузаштаанд, истисно карда шавад. Дар сурати омехташавии мусофироне, ки азназаргузаронии пеш аз парвозро гузаштаанд, бо мусофироне, ки азназаргузаронии пеш аз парвозро нагузаштаанд, азназаргузаронии такрорӣ мусофирон ба амал оварда мешавад.

§ 4. Халал ёфтани татбиқи чораҳои назоратӣ бо мақсади беҳатарӣ

107. Дар сурати пас аз парвози киштии ҳавоӣ ошкор шудани нуқсон дар татбиқи зарурии чораҳои назоратӣ бо мақсади беҳатарӣ ба мақомоти ваколатдори дахлдори давлате, ки киштии ҳавоӣ ба он ҷо парвоз намудааст, бояд дар хусуси камбудии ҷойдошта хабардор карда шавад.

§ 5. Азназаргузаронии мусофирони транзитӣ ва трансферӣ

108. Мусофирони трансферӣ ва бағочи онҳо ҳамчун мусофирони парвозкунанда арзёбӣ мегарданд, аз ин рӯ, дар фурудгоҳи мобайнӣ аз муоина мегузаранд. Мусофирони транзитӣ ва бағочи онҳо низ муоинаро дар фурудгоҳи мобайнӣ мегузаранд, агар интиқолгари авиатсионӣ мусофирону бағочро дар давраи транзит дар дохили ҳавопаймо нигоҳ надорад.

109. Мусофирони транзитӣ ва трансферӣ набояд ба бағочи бақайдгирифташудаашон роҳ дода шаванд.

110. Кормандони Хадамоти давлатии фелдъегерии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муросилотро ҳамроҳӣ мекунад, ҳуқуқ доранд дар нуқтаҳои мобайнии хатсайрҳо дар дохили киштии ҳавоӣ бошанд ва мубодилаи муросилотро дар дохили ҳавопаймоҳо дар вақти таваққуфи онҳо амалӣ намуда, шахсан ҳангоми бор кардани (фаровардани) муросилот аз қисми боркашонӣ аз лаҳзаи кушодани қисми боркашонӣ то маҳкам намудан тибқи қоидаҳои азназаргузаронӣ ҳузур намоянд.

§ 6. Экипажҳои киштиҳои ҳавоӣ, кормандони фурудгоҳҳо ва шахсони дигар, ки мусофир нестанд

111. Аъзои экипажи киштии ҳавоӣ ба азназаргузаронии пеш аз парвоз танҳо пас аз пешниҳод намудани супориш ба парвоз иҷозат дода мешавад.

112. Азназаргузаронии аъзои экипажи киштии ҳавоӣ, кормандони хизматрасонии рӯизаминии муассисаҳои авиатсионӣ, истифодабарандагон ва шахсони дигари ғайримусофир дар асосҳои умумӣ гузаронида мешавад. Азназаргузаронии ин гурӯҳи шахсон мумкин аст дар нуқтаҳои азназаргузаронӣ, ки дар нуқтаҳои назоратиро иҷозатдиҳии фурудгоҳ таҷҳизонида шудааст, ба амал оварда мешавад.

§ 7. Расмиёти махсуси азназаргузаронии пеш аз парвоз

113. Мақтубҳои дипломатӣ (консулӣ), инчунин дигар мақтубҳои муҳркардашудаи дар асоси шартномаҳои байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба онҳо баробаркардашуда, ки мукотиботи расмӣ муассисаҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалиро дар бар мегиранд ва дорои аломатҳои намоёни зоҳирӣ, ки ба хусусияти онҳо ишора мекунад, набояд аз назар гузаронида шаванд.

114. Маводе, ки дорои муҳри махфияти муассисаҳои дахлдори ҳукумати мебошанд, бояд танҳо бо истифодабарии воситаҳои техникӣ азназаргузаронӣ карда шаванд.

115. Азназаргузаронии пеш аз парвози мусофирон, ки дар толорҳои шахсон ва ҳайатҳои расмӣ хизматрасонӣ карда мешаванд, дар нуқтаҳои азназаргузаронӣ, ки дар ин толорҳо ё дар асоси умумӣ таҷҳизонида шудаанд, гузаронида мешавад.

116. Азназаргузаронии пеш аз парвози мусофирон, ки маводи қиматбаҳоро интиқол менамоянд, шахсон бо нумӯяи дил, маъҷубон, дорои дастгоҳҳои сунъӣ, ки фаъолияти дилро мураттаб месозанд, тибқи Қоидаҳои азназаргузаронӣ сурат мегирад.

117. Мусофироне, ки ҳангоми азназаргузаронии бағоч ё ашӯи онҳо аз имтиёз ва дахлнопазирӣ истифода мебаранд, тибқи меъёрҳои ҳуқуқи байналмилалӣ аз расмиёти азназаргузаронии шахсӣ (инфироӣ), аз ҷумла бо истифодаи воситаҳои техниकीи азназаргузаронӣ, озод намебошанд.

118. Азназаргузаронии пеш аз парвози кормандони хадамоти посбонии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ҳангоми иҷрои ӯҳдадориҳои хизматӣ қарор доранд, ҳангоми ҳамроҳӣ кардани иншооти хифзи давлатӣ, Корхонаи воҳиди давлатии "Алоқаи махсус" ва Муассисаи давлатии "Хадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Хадамоти алоқаи назди

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки муросилотро ҳамроҳӣ мекунад, инчунин ашёи онҳо, тибқи Қоидаҳои азназаргузаронӣ сурат мегирад.

119. Силоҳ, лавозимоти ҷангӣ ва воситаҳои махсуси кормандони мусаллаҳи Муассисаи давлатии "Ҳадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Ҳадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва алоқаи байнихукумати фелдъегерӣ, ки муросилот (почта)-ро ҳамроҳӣ мекунад, дар вақти парвоз гирифта намешаванд. Таҳвилгарони авиатсионӣ пеш аз парвоз дар бораи дар дохили ҳавопаймо ҳузур доштани шахсони мусаллаҳ хабардор карда мешаванд.

120. Азназаргузаронии пеш аз парвози ҳайати шахсии посбонии Сарраёсати иҷроӣ чазои Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки мушоиати шахсони посбонишаванда ва муоинаи маҳкумшудагонро пеш аз нишаст ба киштии ҳавоӣ ба амал меоранд, аз ҷониби ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ тибқи Дастуралмаълум оид ба фаъолияти хизмати воҳидҳои махсуси системаи ҷиноятӣ иҷроӣ чазо оид ба посбонӣ, ки аз ҷониби Вазорати адлия ва Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, гузаронида мешавад.

§ 8. Маводи хусусияти махфидошта

121. Маводе, ки дорои мӯҳри махфияти муассисаҳои дахлдори ҳукуматӣ мебошад, танҳо бо мақсади пайдо кардани силоҳ ё ашёи манъшуда, тафтиш карда мешавад. Вале, агар вобаста ба бехатарии маводи махфӣ ягон саволе ба миён ояд, маводи махфӣ зикршуда аз ҷониби истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ интиқол дода намешавад.

§ 9. Муросилоти ҳукумати қосидӣ ва почтаи дипломатӣ

122. Почтаи дипломатӣ, мактубҳои консулӣ, инчунин дигар муросилоти расмӣ муассисаҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ, ки дар асоси шартномаҳои байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ба онҳо баробар карда шудааст, набояд кушода ва аз назар гузаронида шаванд. Аломатҳои зоҳирии намоён, ки почтаи дипломатиро ташкил медиҳанд, кулфҳо, мӯҳрҳои сурғучӣ, тамғаҳо, бирқаҳои мӯҳркардашуда бо нишон додани нуқтаи таъинот ва фиристодани почтаи дипломатӣ махсуб меёбанд. Шахсе, ки почтаи дипломатиро бурда мерасонад, бояд бо ҳуд хуччати расмӣ бо нишон додани мақоми ӯ (қосиди дипломатӣ) ва шумораи ҷойҳое, ки барои почтаи дипломатӣ ҷудо гардидааст, дошта бошад. Хуччат аз тарафи намоёндаи Вазорати қорҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон, давлати фиристонда ё роҳбарияти намоёндаи авиатсияи граждании хориҷии ин давлат имзо гузошта мешавад. Аз ҷониби Конвенсияи Вена дар бораи муросилоти дипломатӣ номи мушаххаси ҷунин хуччат гуфта нашудааст, вале аксарияти давлатҳо истилоҳи "варақаи қосидӣ"-ро истифода мебаранд.

123. Борҳо ва почтаи махсус, ки тавассути киштии ҳавоӣ бо мушоиати кормандони Муассисаи давлатии "Ҳадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Ҳадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, қорҳои алоқаи махсус интиқол дода мешаванд, набояд ашё ва маводеро дар бар гиранд, ки интиқоли онҳо тавассути нақлиёти ҳавоӣ манъ аст. Муросилоте, ки бо кормандони Муассисаи давлатии "Ҳадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Ҳадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон карда мешаванд, бояд ба таври зарурӣ борпеч ва мӯҳр зада шаванд. Шумораи ҷойҳо, вазн ва маълумоти дар мӯҳр ҷойдошта бояд ба варақаи ҳамроҳикунанда сабт гардида, бо имзои навбатдори ҷавонони Муассисаи давлатии "Ҳадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Ҳадамоти алоқаи назди

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, тасдиқ карда шавад. Мурсилоте, ки аз ҷониби кормандони Муассисаи давлатии "Ҳадамоти давлатии фелдъегерӣ"-и Ҳадамоти алоқаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешавад, дахлнопазир буда, мавриди азназаргузаронӣ ва боздошт қарор дода намешавад.

124. Ҳангоми пайдо шудани шубҳа дар хусуси он, ки дар бағочӣ махсуси алоқаи махсус ашӯ ва моддаҳои хатарнок мавҷуданд, ки тавассути нақлиёти ҳавоӣ интиқоли онҳо манъ аст, бағочӣ махсус дар ҳузури кормандони Ҳадамоти давлатии фелдъегерии алоқа ва иттилооти ҳукумати метавонад аз ҷониби корманди ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ тавассути воситаҳои техникий нозрат, бе кушодани борпеч, мавриди муоина қарор дода шавад.

125. Шахсоне, ки мурсилот ва бағочӣ махсусро ҳамроҳӣ мекунад, муоинаро мутобиқи "Қоидаҳои гузаронидани муоинаи пешазпарвозӣ ва баъдипарвозии мусофирон, бағоч ва борҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (ҚА ҚТ-01)", (минбаъд Қоидаҳои муоина) мегузаранд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 № 144).

§ 10. Озод намудан аз расмиёти азназаргузаронӣ

126. Ҳолатҳои мушаххаси озод намудани шахсон аз муоинаи пешазпарвозӣ ва баъдипарвозӣ бо қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ карда мешаванд.

§ 11. Азназаргузаронии ғайримуқаррарӣ

127. Азназаргузаронӣ бо тартиби ғайримуқаррарӣ номунтазам гузаронида мешавад. Вале мусофироне, ки махсус аз назар гузаронида мешаванд, аз ҷумла мусофироне, ки маводи қиматбаҳоро интиқол медиҳанд, мусофирон бо нумӯи дил ва мусофирони маъюб алоҳида аз дигар мусофирон азназаргузаронӣ карда мешаванд. Дар ин сурат мусофир ва бори дастии ӯ бо усулҳои зерин аз назар гузаронида мешавад:

а) тавассути азназаргузаронии дастӣ ё таҷҳизоти рентгенӣ;

б) ба воситаи металлқоби дастӣ ё азназаргузаронии дастӣ, дар сурати агар мусофир нумӯяи дил дошта бошад ё маъюб бошад, наметавонад тавассути расмиёти муқаррарии азназаргузаронӣ бо ёрии металлқобӣ қарор дода шавад;

в) ба усули дастӣ аз тарафи шахсе, ки барои иҷрои ин вазифа ба таври зарурӣ тайёр карда шудааст:

г) дарҳол пас аз расмиёти азназаргузаронӣ, мусофири зикршуда ба минтақаи тамйизшуда гузаронида мешавад.

д) азназаргузаронии бемори дар болои занбар хобидаро мутахассисони Ҳадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳ мегузаронанд. Интиқоли мусофири бемор ба киштии ҳавоӣ аз ҷониби кормандони нуқтаи тиббӣ ва воҳиде, ки маъмурияти фурудгоҳ онро Ваколатдор намудааст, амалӣ мегардад. Супоридани мусофири мазкур ба роҳбаладони киштии ҳавопаймо тавассути имзо намудани санади қабул ва супоридан сурат мегирад. Кормандони Ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ роҳ надодан ба алоқаи мусофир бо шахсони бегонаро ҳангоми ҳамлу нақли ӯ дар киштии ҳавоӣ таъмин менамоянд.

§ 12. Интиқоли силоҳ ва воситаҳои махсуси иҷозатдодашуда

128. Интиқоли силоҳ, лавозимоти ҷангӣ ва воситаҳои махсус дар дохили киштии ҳавоӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал оварда мешавад. Вазорати қорҳои дохилӣ метавонад интиқоли силоҳро ба қорҳои вақолатдор ё дар тоҷори мусофирон, масалан ба қорҳои милитсия қангоми аз қониби онҳо иҷро қаридани ўҳдадорҳои хизмати, дар қисми борқашии киштии ҳавоӣ ё дар дигар қойи дастнорас иҷозат диҳад. Қирифта гаштан ва интиқоли силоҳ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи Қонун "Дар бораи силоҳ" ба танзим дароварда мешавад.

§ 13. Интиқоли силоҳи иҷозатдодашуда дар тоҷори мусофирон

129. Интиқоли силоҳ дар дохили киштии ҳавоӣ аз қониби қорҳои мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва дигар қорҳои вақолатдор, ки ўҳдадорҳои хизмати худро ба қо меоранд, дар ҳолатҳои зерин иҷозат дода мешавад:

- а) баъди аз қониби намоянда пешниҳод намудани ҳуҷҷати хаттӣ, ки интиқоли силоҳро иҷозат медиҳад;
- б) шахсоне, ки силоҳро интиқол медиҳанд, то ба киштии ҳавоӣ нишастанашон вобаста ба тамоми қоидаҳо ва муқаррарот, ки ба интиқоли силоҳ дахл доранд; дастури дақиқ қирифтаанд;
- в) қангоми таъмини беҳатарии шахсони давлатии муҳофизатшаванда;
- г) қангоми ҳамроҳӣ қардани шахсони посбонишаванда;
- д) дар дигар ҳолатҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст;
- е) ба шахсоне, ки силоҳ доранд, нӯшидани нӯшоқиҳои спиртӣ дар дохили киштии ҳавоӣ манъ аст;
- ё) қорҳои киштии ҳавоӣ ва ҳамаи аъзои экипаж дар бораи шумораи шахсоне, ки дар дохили киштии ҳавоӣ бо худ силоҳ доранд ва қойҳои нишастии онҳо огоҳ қарда мешаванд.

130. Истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ, шахсонро ки ба онҳо интиқоли силоҳ иҷозат дода шудааст, андешидани қораҳои зеринро таъмин менамоянд:

- а) пешниҳоди ҳуҷҷати зарурии хаттӣ бо иҷозат бораи интиқоли силоҳ;
- б) то ба киштии ҳавоӣ нишастани шахсоне, ки силоҳро интиқол медиҳанд, онҳо дастури дақиқро вобаста ба тамоми қоидаҳо ва муқаррарот, ки ба интиқоли силоҳ дахл доранд, мегузаранд;
- в) қорҳои киштии ҳавоӣ ва ҳамаи аъзои экипаж дар бораи шумораи шахсоне, ки дар дохили киштии ҳавоӣ бо худ силоҳ доранд ва қойҳои нишастии онҳо огоҳ қарда мешаванд.

§ 14. Истифодаи силоҳи оташфишон дар дохили киштии ҳавоӣ қангоми парвоз манъ аст

131. Мақоми ваколатдори таъингардида дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки барои баррасӣ ва тасдиқи аризаҳо барои интиқоли силоҳи иҷозатдодашуда ба шахсони алоҳида дар толори мусофирон масъул мебошад, Вазорати корҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Дар ҳолати тасдиқшавӣ Вазорати корҳои дохилӣ инчунин барои ба фурудгоҳи трансфер, транзит, ҷои таъинот ва кишвари зисти мусофир интиқол додани тамоми иттилоот масъул мебошад.

132. Дар сурати дархости давлати хориҷӣ дар бораи имконияти андешидани ҷораҳои иловагӣ бехатарии хатсайри мушаххаси киштии ҳавоӣ, Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ин имкониятро дида баромада, ба ҳадди имкони давлат онро қонеъ менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

133. Мурочиати давлати хориҷӣ (давлати бақайдгирии киштии ҳавоӣ) барои иҷозати дар дохили киштии ҳавоии истифодабарандаи худ қарор доштани корманди мусаллаҳ, бо тартиби муқарраргардида қонунгузорӣ баррасӣ карда мешавад.

§ 15. Интиқоли силоҳи иҷозатдодашуда, ки дар ҷойҳои дастнорас нигоҳ дошта мешавад

134. Ба истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ ҳангоми риояи шартҳои зерин иҷозат дода мешавад, ки силоҳро ба ғайр аз толори мусофирон дар ҷойҳои дигар интиқол диҳанд:

а) истифодабаранда ё намояндаи истифодабаранда тасдиқ намояд, ки силоҳ дар қисми боркашонии бағочи мусофирон ҷойгир шуда, шахси ваколатдор ва дорои таҳассуси зарурӣ муқаррар намудааст, ки силоҳи мазкур аз тир ҳолӣ аст.

б) силоҳ дар ҷое нигоҳ дошта мешавад, ки ҳангоми парвози киштии ҳавоӣ ба шахси дигар дастнорас аст.

§ 16. Шахсоне, ки маҳбус мебошанд ё зери назорати маъмурӣ қарор доранд

135. Ҳамлу нақли шахсони маҳбус ба киштиҳои ҳавоӣ аз фурудгоҳҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи талаботи ҳуҷҷатҳои меъёрии ҳуқуқии Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо риояи меъёрҳои бехатарӣ амалӣ мегардад:

- шумораи маҳбусон ҳангоми ҳамлу нақл дар киштиҳои ҳавоӣ набояд аз даҳ нафар зиёд бошанд. Маҳбусонро посбонон ҳамроҳӣ мекунанд;

- шумораи зарурии посбонон барои ҳамроҳӣ намудан набояд камтар аз 4 посбон барои 2 маҳбус бошад. Ба ҳар як маҳбуси иловашуда ҳайати посбонон як нафар зиёд карда мешавад.

136. Воридшавии автомобилҳои махсус ба минтақаи назоратии фурудгоҳ ба назди киштии ҳавоӣ, тибқи барномаи бехатарии авиатсионии фурудгоҳ танҳо бо ҳамроҳии ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ амалӣ мегардад.

137. Мушоияти маҳбусон аз автомобили махсус ба киштии ҳавоӣ як нафарӣ зери назорати сардори ҳадамоти бехатарии авиатсионӣ ва посбон сурат мегирад. Қинояткорони махсусан хавфнок таҳти назорати пурзӯри посбонон ва танҳо бо дастбандҳо ба ҳавопаймо интиқол дода мешаванд. Посбонии маҳбусон дар вақти парвоз бо дастбандҳо (ба ғайр аз

занон ва ноболиғон) сурат мегирад. Ҷойгиркунии маҳбусон дар киштии ҳавой то ба ҷойҳои худ нишастани мусофирон ва фаровардани онҳо танҳо баъди аз киштии ҳавой баромадани ҳамаи мусофирон амалӣ мегардад.

138. Ҳангоми ҳамлу нақли маҳбусон чораҳо ва расмиёти зерин барои таъмини бехатарӣ истифода мешаванд:

- а) маҳбус танҳо зери посбонии кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ тавассути ҳавопаймо интиқол дода мешавад;
- б) намояндаи истифодабаранда посбонро дар бораи андешидани чораҳои зарурӣ оид ба таъмини бехатарии парвоз ва пешгирии содир шудани амали мудохилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани хабардор менамояд;
- в) посбонон барои мавҷуд будани ашёи қочоқ, силоҳ ва дигар ашёе, ки интиқоли онҳо дар дохили киштии ҳавой манъ буда, дар ихтиёри маҳбус қарор дошта бошад, ҷавобгар мебошанд;
- г) маҳбусон набояд дар наздикии бевоситаи даромад ва баромади киштии ҳавой, инчунин дар муқобили онҳо ҷойгир карда шаванд;
- д) посбонон бояд дорои воситаҳои зарурӣ барои маҳдуд кардани озодии ҳаракати маҳбусон дар вақти парвоз бошанд;
- е) ба посбонон ва маҳбусоне, ки дар дохили киштии ҳавой қарор доранд, нӯшокиҳои спиртӣ пешниҳод карда намешавад.

139. Ҳангоме, ки мусофир, бинобар маҳрум будан аз ҳуқуқи воридшавӣ ба давлат ва ё тахти амали ордери бадарға иҷборан сафар мекунад, мақомоти муҳочирати фурудгоҳ (мамлакат) ба мақомоти ваколатдори давлатҳои транзитӣ ва ҷои таъиноти ин гуна мусофир дар бораи сабабҳои интиқоли шахси мазкур ва арзёбии ҳама гуна хатарҳои бо интиқоли ӯ алоқаманд маълумот медиҳад.

§ 17. Талабот оид ба хабардиҳӣ

140. Мақоми ваколатдори дахлдор бо тартиби муқарраргардида интифодабаранда ва командири киштии ҳавоиро дар бораи дар дохили ҳавопаймо мавҷуд будани маҳбусон, шахсони депортатсияшуда, шахсони бе ҳуқуқи ворид шудан ба давлат, шахсони гирифтори бемориҳои руҳӣ ва шахсони ҳамроҳикунандаи онҳо хабардор месозад.

§ 18. Чораҳо ва расмиёти бехатарӣ

141. Истифодабарандаи киштиҳои ҳавой дар барномаҳои дахлдори бехатарии худ чораҳо ва расмиёти заруриро ворид карда, иҷро менамоянд ва бехатариро дар дохили киштии ҳавой таъмин менамоянд, дар сурати агар мусофирон маҷбур шаванд парвозро бо сабаби дар зери амали расмиёти судӣ ё маъмури қарор даштан амалӣ намоянд.

142. Ҳамлу нақли маҳбусон тавассути киштиҳои ҳавой аз фурудгоҳҳои, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, бо риояи меъёрҳои зерини бехатарӣ амалӣ мегардад:

- маҳбус набояд дар дохили киштии ҳавоӣ ҳамлу нақл гирад, ӯ бо як ё якчанд корманди мақомоте, ки вазифаҳои милитсияро иҷро мекунад, посбонӣ карда нашавад;

- корманди мақомоте, ки вазифаҳои милитсияро иҷро мекунад ё дигар шахсони ваколатдор бояд пешакӣ намояндаи масъули истифодабаранда дар санаи эҳтимолии ҳамлу нақли маҳбус хабар диҳад ё ҳангоми ҳолатҳои фавқулодда ҳарчи зудтар дар бораи маҳбус, рақами хатсайр, ки ҳамлу нақл амалӣ мегардад ва дар хусуси хавфнок будани маҳбус огоҳ намояд;

- истифодабаранда набояд барои ҳамлу нақл ба сифати мусофирони маҳбус ва посбонро қабул намояд, агар ин масъала қаблан бо давлатҳо ва дигар истифодабарандагон, ки метавонанд бо хатсайри мазкур ва нуқтаи таъминоти эҳтимолии вобаста бошанд, мувофиқа накарда бошад. Дар чунин ҳолатҳо истифодабаранда бояд пешакӣ, дар муҳлати на дертар аз 24 соат, бо мақсади ба даст овардани мувофиқаи пешакӣ огоҳнома ирсол намояд;

- посбон бояд аз ҷониби намояндаи масъули истифодабаранда дар бораи хатари эҳтимолии парвози киштии ҳавоӣ дар сурати бе супориши сарнишини киштии ҳавоӣ андешидани ягон амал дар вақти содир шудани амали муҳофизатӣ ғайри қонунӣ огоҳ карда шавад;

- посбон бояд таъмин намояд, ки маҳбус бо худ ашёи қочоқ, силоҳ, гӯгирд (оташфурӯзак) ва дигар ашёи хатарнок надошта бошад;

- посбонҳо бояд воситаҳои зарурии маҳдудгардонандаи озодии амалро дошта бошанд, то ки дар ҳолатҳои зарурӣ, агар ба ҳулоса оянд, ки чунин маҳдудкунии озодии амал зарур мебошад, аз онҳо истифода баранд. Дар ҳолатҳои муқаррарӣ маҳбус набояд тавассути дастгоҳҳо ба ягон қисми киштии ҳавоӣ, аз ҷумла курсӣ, миз ва ғайра баста шавад;

- посбонҳо на бояд ба дохили киштии ҳавоӣ контейнерҳоро барои гази ашқовар ё дигар воситаҳои газдори ба ин монандро бо худ гиранд;

- посбононе, ки бояд ба тарзи дахлдор ба кормандони хадамоти бехатарӣ, кормандони навбатдори мақомоте, ки вазифаҳои милитсияро иҷро мекунад ва роҳбалади ҳавопаймо худро муаррифӣ менамояд ва хоҳиш менамояд, ки дар хусуси ҳузур доштани онҳо дар дохили киштии ҳавоӣ ва рақамҳои курсиҳои онҳо ишғол намударо ба командири киштии ҳавоӣ хабар медиҳад, ки ӯ дар навбати худ гирифтани ин итилоотро бояд тасдиқ намояд;

- дар бораи ҳамлу нақли маҳбус ва посбонони ӯ, инчунин дар бораи ҷойҳои нишастии онҳо бояд дигар кормандони хадамоти бехатарӣ ва мусофироне, ки дар дохили киштии ҳавоӣ ҳуқуқи интиқоли силоҳи оташфишонро доранд, хабардор карда шаванд;

- воридшавии маҳбусон ба дохили ҳавопаймо бояд дар навбати аввал ба фаровардани онҳо пас аз он, ки ҳатман мусофирон киштии ҳавоиро тарк менамоянд, сурат мегирад;

- ҳамроҳикунандагон дар киштиҳои ҳавоӣ тибқи дастурамал оид ба посбонӣ ҷойгир карда шуда, ҷойҳое, ки онҳо ишғол менамоянд, бояд ҳарчи наздиктар ба қисми қафоӣ толори мусофирон, вале на дар минтақаи истироҳати аъзои экипаж ё дар наздикии баромад ё муқобили он ҷойгир шаванд;

- онҳо бояд танҳо дар қатори ду ва ё беш аз он курсӣ ҷойгир карда шуда, ҳадди ақал яке аз посбонон бояд байни маҳбусон ва ягон гузаргоҳ қарор дошта бошанд;

- онҳо бояд доимо аз ҷониби посбонон ҳамроҳӣ карда шуда, зери назорат, аз ҷумла дар вақти ба ҳоччатхона рафтан, қарор гиранд. Ҳамроҳи кардани маҳбусон ба ҳоччатхона дар вақти парвоз аз рӯи хоҳиши онҳо, як нафарӣ ва баъди аз назар гузаронии дақиқи ҳоччатхона зери посбонии навбатдор ва сардори посбонон ё ёрдамчии ӯ амалӣ мегардад. Дари ҳоччатхона ҳангоми қарор доштани маҳбуси мард дар он кушода буда, аз дастбандҳо озод карда мешавад;

- ба посбонон ва маҳбусон, ки дар дохили киштии ҳавоӣ қарор доранд, набояд нӯшокиҳои спиртӣ пешниҳод карда шавад;

- бо салоҳдиди посбонон ба маҳбус бе асбоби хӯрокхӯрӣ хӯрок дода мешавад;

- истифодабаранда бояд барои ҳамлу нақли маҳбус рад намояд, агар бо ақидаи намояндаи масъули истифодабаранда розигӣ барои чунин ҳамлу нақл метавонад ба бехатарии мусофирони дигар таҳдид намояд.

143. Шахси дорои бемории рӯҳӣ, ки сарчашмаи таҳдид барои бехатарии парвоз ҳисобида мешавад, метавонад ба дохили киштии ҳавоӣ танҳо бо ҳамроҳикунанда, ки дорои қувваи ҷисмонии кофӣ барои пешгирии амалҳои номатлуб аз ҷониби ӯ дар вақти парвоз мебошад, ҳамлу нақл карда мешавад. Бо тавсияи ҳадамоти тиббӣ ё ҳадамоти бехатарии худ, истифодабаранда ҳуқуқ дорад гирифтани шахсро ба дохили киштии ҳавоӣ рад намояд.

144. Ҳамлу нақли шахсони департаментшуда танҳо пас аз машварати пешакӣ бо истифодабарандаи киштии ҳавоӣ барои муайян намудани он, ки оё чунин шахс ба бехатарии парвоз таҳдид пеш намеорад ва оё қабул намудани чораҳои иловагии бехатарӣ талаб карда намешавад, амалӣ мегардад.

§ 19. Сиёсат нисбат ба мусофирони беинтизом

145. Истифодабаранда нисбат ба мусофирони беинтизом сиёсати зеринро пеш мебарад:

- аъзои экипаж ва кормандони заминӣ ҳуқуқ доранд дар ҳолати, агар мусофирон огоҳии онҳоро ба эътибор нагирифта, ба бехатарии парвозҳо таҳдид намоянд, чораҳои пешгирикунандаро истифода намоянд;

- аъзои экипаж ва кормандони заминии ширкати авиатсионӣ ҳангоми иҷрои ӯҳдадорихои хизматӣ набояд ягон зӯроварии ҷисмонӣ ё сухани таҳқиромезро ба унвони худ ё ба унвони мусофирон бе натиҷа гузоранд;

- ба командири ширкати ҳавоӣ, аъзои экипаж ва кормандони ширкати авиатсионӣ ваколатҳоро ҷиҳати андешидани чораҳои амалӣ барои пешгирии вайронкунии қоидаҳои рафтор пешниҳод менамояд ва агар зарурат пеш ояд, ба интиқоли мусофирон, ки дар дохили киштии ҳавоӣ метавонанд вазъияти шиддатнокро ба вучуд оварда, ба бехатарии парвоз таҳдид намоянд, рад намоянд;

- барои татбиқи имконияти ба экипажҳо эътино намудан ба беинтизомии мусофирон, аз ҷониби ширкатҳои авиатсионӣ қоидаҳои рафтор дар дохили киштии ҳавоӣ ва дастур ба экипаж оид ба пешгирии амалҳои ғайриқонунии ин гуна мусофирон қабул ва ҷорӣ карда мешаванд.

§ 20. Тартиби амал дар замин

146. Мусофири беинтизом дар бораи норавоии кирдори бадахлоқона огоҳ карда мешавад. Дар сурати такрор ёфтани кирдори бадахлоқонаи ӯ ба ҳавопаймо роҳ дода нашуда, ба мақомоти ҳифзи ҳуқуқ супорида мешавад.

§ 21. Тартиби амал дар вақти парвоз

147. Мусофир ба таври шифоҳӣ дар бораи норавоии вайрон кардани қоидаҳои муқаррарнамудаи ахлоқ дар дохили киштии ҳавоӣ аз ҷониби экипаж огоҳ карда мешавад. Ҳангоми идома ёфтани амалҳои ғайриқонунӣ аз ҷониби экипаж ба мусофирон ба тартиб додани санад огоҳии хаттӣ карда мешавад. Пас аз фуруд омадани киштии ҳавоӣ дар фурудгоҳи мобайнӣ (эҳтиётӣ) ё фурудгоҳи таъинот, ба дохили киштии ҳавоӣ намояндаи салоҳиятдори мақомотҳои ҳифзи ҳуқуқ ва кормандони ХБА даъват карда шуда, командири киштии ҳавоӣ дар бораи фаровардани мусофири беинтизом аз хатсайр қарор қабул мекунад.

§ 22. Вақлатҳои ҷиҳати истифодаи ҷораҳои боздошт

148. Ҳангоми аз ҷониби мусофири киштии ҳавоӣ, ки дар замин қарор дорад содир шудани:

а) ҳуқуқвайронкуниҳои ҷиноятӣ;

б) амалҳои, ки ҳуқуқвайронкунӣ мебошанд ё намебошанд ва киштии ҳавоиро зерӣ таҳдид гузошта ба беҳатарии киштии ҳавоӣ, шахсоне, ки дар дохили он мебошанд ба моликияти онҳо ё нигоҳ доштани тартибот ва интизом дар дохили ҳавопаймо таҳдид менамоянд. Командири киштии ҳавоӣ ҳуқуқ дорад дар бораи хорич кардани шахси вайронкунандаи интизом аз дохили киштии ҳавоӣ тавассути намояндагони салоҳиятдорӣ мақомоти ҳифзи ҳуқуқи давлатӣ будубош қарор қабул намояд.

149. Ҳангоми аз ҷониби мусофир содир шудани ҳуқуқвайронкунӣ дар вақти парвоз:

а) ҳуқуқвайронкуниҳои ҷиноятӣ;

б) амалҳои, ки ҳуқуқвайронкуни мебошанд ё намебошанд ва ба нигоҳ доштани тартибот ва интизом таҳдид менамоянд бо талаби ё иҷозати командири киштии ҳавоӣ, аъзои экипаж метавонад нисбат ба шахси вайронкунандаи интизом ҷораҳои пешгирикунандаро андешанд (беҳаракат кардани мусофир тавассути бастанӣ дасту пойҳои мусофир ба курсӣ).

§ 23. Бағоче, ки дар қисми боркашонӣ интиқол мегардад

150. Қабули бағоч ба дохили киштии ҳавой аз ҷониби корманди ҳадамоти ҳамлу нақл ҳангоми ба қайдгирӣ танҳо мусофирон, ки чипта доранд, амалӣ мегардад.

151. Азназаргузаронии пеш аз парвози бағоч аз ҷониби гурӯҳи кормандон дар нуқтаҳои азназаргузаронии бағоч гузаронида мешавад. Тартиби азназаргузаронии бағоч тибқи қоидаҳои азназаргузаронӣ сурат мегирад.

152. Бағочи мусофирони трансферӣ дар фурудгоҳҳои мобайни бояд то омехта шудан бо бағочи азназаргузарондашудаи мусофирон, ки нуқтаи мазкуриинтиқол ибтидоӣ мебошад, мавриди азназаргузаронии ҳатмӣ пеш аз парвоз қарор дода шавад.

153. Бағочи мусофирони трансферӣ ва транзитӣ ҳангоми тағйир ёфтани ҳатсайрҳо бо ташаббуси онҳо такроран азназар гузаронида шуда, бо ҳатсайре, ки мусофирон парвоз мекунанд, фиристода мешаванд.

154. Пас аз қабул намудани бағочи бақайдгирифташудаи мусофирон, ҳифзи он аз дастрасии беиҷозат таъмин карда мешавад. Бағоч ва бори бақайдгирифташуда, ки на дар нуқтаҳои бақайдгирии фурудгоҳӣ ба расмият дароварда шудаанд, бояд аз лаҳзаи бақайдгирӣ то ба дохили киштии ҳавой ҷойгир намуданашон ҳифз карда шаванд.

155. Ворид шудан дар минтақаҳои ҷамъкунӣ ва нуқтаҳои боркашонии бағочи бақайдгирифташуда, қарор доштани шахсоне, ки бо хизматрасонии он вобастанабуд, қатъиян манъ аст.

156. Бағочи бақайдгирифташуда дар он сурат ба дохили киштии ҳавой бор карда мешавад, агар мусофир - соҳиби бағоч бо ҳамон ҳатсайр ҳамлу нақл гардад. Бағочи бақайдгирифташудаи мусофир, ки ба киштии ҳавой ҳозир нашудааст, бояд аз дохили киштии ҳавой гирифта шуда, ҳатман ба таври иловагӣ аз назар гузаронида шавад. Агар мусофир дар фурудгоҳи мобайнӣ то расидан ба нуқтаи ниҳонии таъинот фарояд, пас бағочи бақайдгирифташудаи ин мусофир дар ҳамон фурудгоҳи мобайнӣ аз киштии ҳавой фароварда мешавад.

157. Ҳамлу нақли бағочи бемушоият, ки бо сабабҳои аз мусофир новобаста ба амал омадааст, ба шартӣ мавридӣ азназаргузаронии иловагӣ қарор додани он иҷозат дода мешавад.

158. Фурудгоҳ ниғадории зарурии бағочи гирифташударо дар бинои амбори бехатар то талаб кардани он, ба соҳиби он фиристодан ё ба таври бехатар нобуд сохтан, ташкил менамояд.

§ 24. Борҳо ва почтаи авиатсионӣ

159. Бо мақсади бехатарии авиатсионӣ ҳангоми интиқоли борҳо ба нақлиёти ҳавой, чораҳои фаъол ё превентивии бехатарӣ бо мақсади пешгирии пур шудани дастгоҳҳои боркашонии авиатсионӣ дар вақти борпеч кардан ва дар дигар марҳилаҳои коркарди он то лаҳзаи бор кардан ба дохили киштии ҳавой андешида мешаванд.

160. Борҳо ва почтаи авиатсионӣ, муросилоти қосидӣ ва фаврӣ, ки барои интиқол дар дохили киштии ҳавоӣ, пешбинӣ шудаанд, дар фурудгоҳ дар бинои ҳифзшаванда ҷойгир карда мешаванд.

161. Назорати борҳо, почта, муросилоти қосидӣ ва фаврӣ, ки барои интиқол дар дохили киштии ҳавоӣ пешбинӣ шудаанд, бо мақсади таъмини беҳатарӣ аз ҷониби ҳадамоти беҳатарии авиатсионӣ амалӣ мегардад.

162. Тартиби азназаргузаронии пеш аз парвози бор ва почта тибқи қоидаҳои азназаргузаронӣ сурат мегирад.

163. Почтаи дипломатӣ ва мактубҳои консулӣ бояд аломатҳои зоҳирии намоён дошта бошанд, ки ба хусусият, нуқтаҳои таъинот ва

фиристодани онҳо, ишора намояд. Онҳо метавонанд танҳо ҳуччатҳо ва ашёи дипломатиро дар бар гиранд, ки барои истифодаи расмӣ пешбинӣ мешаванд.

164. Дар сурати пайдо шудани шубҳа, ки муросилоти дипломатӣ (консулӣ) ё муросилоти ба он баробаркардашуда, ашё ё маводеро дар бар мегирад, ки барои истифодабарии расмӣ пешбинӣ намешавад, он дар ҳузури шахси ваколатдор, ки фиристоданро амалӣ менамояд, бояд аз назар гузаронида шавад. Муросилоти дипломатӣ бояд бо истифодаи воситаҳои техникӣ ва махсус, муросилоти консулӣ бошад бо роҳи кушодани он аз назар гузаронида мешавад. Ҳангоми рад кардани азназаргузаронии муросилоти дипломатӣ (консулӣ) аз ҷониби шахс, ки барои фиристодани он ваколатдор шудааст, муросилоти дипломатӣ (консулӣ) ба нуқтае, ки фиристода шудааст, баргардонида мешавад.

165. Бори транзитӣ, ки ба фурудгоҳ омадааст, тақрибан аз назар гузаронида намешавад, агар дар вақти қарор доштани он дар дохили киштии ҳавоӣ дар ҳудуди фурудгоҳ ҷораҳои пешгирии воридшавии беиҷозат ба киштии ҳавоӣ риоя шуда бошанд.

166. Борҳо ва почтаи трансферӣ бояд дар фурудгоҳҳои мобайнӣ, то омехташавии онҳо бо борҳои аз назаргузаронидашуда, почта ва захираҳои киштии ҳавоӣ, ки нуқтаи мазкур барои онҳо ибтидоӣ мебошад, ҳатман аз назар гузаронида шаванд.

§ 25. Захираҳои дохилии ҳавопаймо, хӯрок ва воситаҳои ҳамроҳикунанда

167. Истифодабарандагон барои пешгирии ҷойгир намудани силоҳ, лавозимоти ҷангӣ, воситаҳои тарканда ва дигар ашёи хатарнок ба дохили захираҳои ҳавопаймо ва дигар воситаҳои ҳамроҳикунанда, ки барои таъмини интиқоли ҳавоӣ пешбинӣ шудаанд, ҷораҳои зарурӣ назоратро меандешанд.

168. Ташкилотҳое, ки хӯроки дохили ҳавопайморо тайёр мекунанд барои назорати пешгирии воридшавии беиҷозати шахсони бегона ба биное, ки хӯроки дохили ҳавопаймо тайёр карда мешавад, ҷораҳо меандешанд.

169. Ташкилотҳое, ки хӯроки дохили ҳавопайморо тайёр мекунанд ва берун аз ҳудуди фурудгоҳ ҷойгир шудаанд, ҳифзи онро аз воридшавии беиҷозат аз нуқтаи тайёр кардани хӯрок то нуқтаи азназаргузаронии фурудгоҳ таъмин менамоёнд.

170. Азназаргузаронии пеш аз парвози захираҳои дохили киштиҳои ҳавоӣ, воситаҳои садамавию начотдиҳӣ, хӯроки дохили ҳавопаймо ва воситаҳои ҳамроҳикунанда, дар ҷойҳои ҷамъшавии онҳо, аз ҷониби кормандони ХБА тибқи Қоидаҳои азназаргузаронӣ сурат мегирад.

171. Назорати боркунӣ борҳо, почта, захираҳои дохили ҳавопаймо, воситаҳои садамавию начотдиҳӣ ва хӯроки дохили ҳавопаймо ва воситаҳои ҳамроҳикунанда аз ҷониби кормандони хадамоти бехатарии авиатсионӣ ба амал оварда мешавад.

172. Борҳо, почта, захираҳои дохили ҳавопаймо, воситаҳои садамавию начотдиҳӣ, хӯроки дохили киштии ҳавоӣ ва воситаҳои ҳамроҳикунанда набояд ашӯ ё маводеро дар бар гиранд, ки интиқоли онҳо дар дохили киштии ҳавоӣ манъ карда шудааст.

БОБИ 8. ВОСИТАҲОИ ТЕХНИКИИ БЕХАТАРИИ АВИАТСИОНӢ

173. Барои таъмини сатҳи зарурии бехатарии авиатсионӣ, фурудгоҳҳо ва аэродромҳо бояд бо воситаҳои техникӣ зерини бехатарии авиатсионӣ таҷҳизонида шаванд:

- барои ҳифзи воридшавии беиҷозати шахсони бегона ва воситаҳои нақлиёт ба минтақаи назоратӣ ва ба иншооти инфрасохтори фурудгоҳ воситаҳои ҳифзи муҳандисию техникӣ панҷараҳои муҳофизатӣ, бонги огоҳсозӣ ва ҳифзнамой, нуқтаҳои назоратӣ иҷозатдиҳӣ бо воситаҳои техникӣ ва махсуси азназаргузаронии кормандон ва дастгоҳҳои махсус барои азназаргузаронии воситаҳои нақлиётӣ ва борҳо, системаи мушоҳидаи видеой бо сабти видеотасвир;

- барои азназаргузаронии мусофирон, бағоч ва ашӯи онҳо, аъзои экипажҳои киштиҳои ҳавоӣ, кормандони авиатсионӣ, борҳо, почта, захираҳои дохили киштии ҳавоӣ ва хӯроки дохили ҳавопаймо тавассути азназаргузаронии воситаҳои техникӣ ва махсус (интроскопҳои ғайрисайёрӣ рентгению телевизионӣ ва металлқобҳо; томографҳои рентгенографӣ; сканерҳои рентгенографӣ; системаҳои сканеркунӣ, ки бо принсипи назорати мавҷҳои фаъоли миллиметрӣ, ки радиобасомадҳои муқаррарӣ мебошанд, кор мекунанд; системаҳои интробиниш дар диапазони спектри электромагнитӣ, системаи инъикоси квадрупולי ядрой; металлқобҳои сайёр (дастӣ); воситаҳо барои пайдо кардани буғҳо ё зарраҳои моддаҳои тарканда ва воситаҳои дигар, системаи мушоҳидаи видеой бо сабти видеотасвир.

174. Барои ҳифзи киштиҳои ҳавоӣ аз воридшавии беиҷозати шахсони бегона ба дохили ҳавопаймо ва ғасби он воситаҳои зерин истифода мешаванд, дастгоҳҳои зидди ғасби ҳавопаймоҳо бо бонги огоҳкунӣ, дарҳо ва панҷараҳои бо тир сӯрохнашаванда, ки аз дохили кабинаи экипаж маҳкам карда шуда, кабинаи пилоти аз толори мусофирон ҷудо нигоҳ медорад, дастгоҳҳои махсуси огоҳӣ ва алоқаи камандири киштии ҳавоӣ бо роҳбаладони ҳавопаймо (операторҳои дохили ҳавопаймо), системаҳои мушоҳидаи вазъият дар толори мусофирон, кабинаи экипажи парвоз ва воситаҳои назорат аз ҷойи кори ҳар як пилот бо имконияти паҳши иттилооти аудиой ва видеой ба таври мустақим тавассути шабакаҳои алоқаи радиифӣ ба марказҳои идоракунии заминӣ.

§ 1. Харидорӣ

175. Воситаҳои техникии бехатарии авиатсионӣ, ки аз ҷониби муассисаҳои авиатсионӣ ва истифодабарандагон харидорӣ карда, дар фурудгоҳҳо насб карда мешаванд, бояд чихати мутобиқат ба талаботи бехатарии авиатсионӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори Ҷумҳурии Тоҷикистон сертификатсия карда шаванд.

§ 2. Ченкунӣ

176. Насби ҳадди ба кор даромадани бонги огоҳии (лаҳзаӣ ба кор даромадани бонги огоҳӣ) таҷҳизоти азназаргузаронӣ бо истифода аз намунаҳои озмоишӣ (ашёҳои санчишӣ), ки ашёҳои ошкоршавандаро танқид мекунанд, дар фурудгоҳ дуруст карда шуда, бояд ба талаботҳои меъёрии ҳуҷҷатгузории Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ бошанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

177. Насби таҷҳизоти даққиқ (дорои ҳадди нисбатан пасттари ба кор даромадани бонги огоҳӣ) аз дараҷаи афзоиши хатар вобаста мебошад.

§ 3. Истифодабарӣ ва хизматрасонии техникӣ

178. Истифодабарии воситаҳои муҳандисию техникии муҳофизат, воситаҳои техникӣ ва махсуси азназаргузаронӣ, тибқи тавсияҳои истехсолкунанда ва расмиёти инфиродии стандартии истифодабарӣ, ки дар барномаи таъмини бехатарии авиатсионии фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ ва истифодабарандагон мебошад, амалӣ мегардад.

179. Ташкилотҳои авиатсияи граждани, ки воситаҳои техникии муҳофизат ва воситаҳои техникӣ ва махсуси азназаргузарониро истифода мебаранд, ҷадвалҳои хизматрасонии пешгирикунандаи техникӣ ва таъмири воситаҳоро бо мақсади нигоҳ доштани самарабахши зарурии фаъолияти онҳо таҳия менамоянд.

180. Барои нигоҳ доштани қобилияти доимии кори воситаҳои техникии муҳофизат ва воситаҳои техникӣ ва махсуси азназаргузаронӣ, истифодабарии онҳо аз ҷониби кормандони махсус тайёр кардашудаи Хадамоти бехатарии авиатсионӣ, хизматрасонии техникӣ бошад аз ҷониби кормандони дорои таҳассуси дахлдор амалӣ карда мешавад.

БОБИ 9. ҲАЙАТИ КОРМАНДОН

§ 1. Меъёрҳои интихоб намудан

181. Ҳангоми қабул намудан ба кор ба Хадамоти авиатсионӣ, бо тартиби ҳатмӣ интихоб ва санчиши номзадҳо барои мувофиқа намудан ба талаботе, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарар намудааст, амалӣ мегардад.

182. То таъин намудани корманд ба кор, маълумоти шахсии ӯ, тавсияҳои корфармоҳои қаблӣ ва хислатномаҳои шахсӣ санчида мешаванд. Аниқ кардани маълумоти шахсии кормандони Хадамоти бехатарии авиатсионӣ, ҳангоми иҷозатномадиҳии шахсони ҳуқуқӣ, ки фаъолияти онҳо бевосита бо таъмини бехатарии авиатсионӣ вобаста аст, амалӣ мегардад.

183. Интихоби кормандони хадамоти бехатарии авиатсионии фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ, ширкатҳои ҳавопаймоии (истифодабарандагони) Ҷумҳурии Тоҷикистон

мутобиқи қонунгузории соҳаи авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

184. Пур кардани ҳайати кормандони хадамоти бехатарии авиатсионӣ аз рӯи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ ба мӯҳлате, ки тарафҳо аз шумораи шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мувофиқа меоянд, аксаран шахсони чинси мардона, ки хизмати ҳарбиरो дар қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, мақомотҳои ҚДАМ ҚТ, ВКД ҚТ, Қувваҳои сарҳадии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузашта, вазъи саломатии онҳо ба қор дар хадамоти бехатарии авиатсионӣ имконият медиҳад, амалӣ мегардад. Бо мақсади санҷиши мутобиқати коршоямии таҳассусӣ, ингуна шахсон мӯҳлати озмоиши то се моҳро мегузаранд.

185. Ҳамзамон, ба қор дар хадамоти бехатарии авиатсионӣ шахсони зерин қабул карда намешаванд:

- онҳое, ки барои содир намудани ҷиноят доғи судии бардоштанаишуда доранд;

- онҳое, ки дар қайди муассисаҳои мақомоти тандурустӣ бо сабаби бемории рӯҳӣ, майзадагӣ ё нашъамандӣ қарор доранд;

- онҳое, ки пеш аз мӯҳлат ваколаташонро дар муассисаи давлатӣ қатъ намудаанд ё аз мансаби давлатӣ озод карда шудаанд, аз ҷумла аз мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ки бо содир намудани рафтори ношоями интизомӣ ва ғайра вобастаанд, агар пас аз чунин пеш аз мӯҳлат қатъ гардидани ваколатҳо ё аз қор озодкунӣ нақам аз се сол гузошта шуда бошад;

- нисбат ба онҳое, ки аз рӯи натиҷаҳои санҷиши ҳулосаи мақомоти салоҳиятдор оид ба ғайри имкон будани дастрасии ин гуна шахсон ба амалисозии фаъолият, ки бо иншооти барои ҳаёт ва саломатии инсон инчунин муҳити зист, хатари қалон дорад, алоқаманд аст, вучуд дошта бошад.

§ 2. Омодагӣ дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ

186. Асосҳои методологии тайёр намудани ҳайати кормандон ба стандартҳои байналмиллалии Ташкилоти байналмиллалии авиатсияи граждани (ИКАО) асос мегирад. Талабот оид ба тайёр кардан ва санҷидани дониш ва квалификатсияи кормандон мутобиқи қонунгузории соҳаи авиатсияи граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

187. Тайёр кардани кормандон (тайёрии ибтидоӣ, тайёрии махсуси касбӣ ва баланд бардоштани сатҳи таҳассус) дар соҳаи бехатарии авиатсионии авиатсияи граждани дар марказҳои таълимии сертификатсияшудаи авиатсияи граждани амалӣ мегардад.

188. Кормандони хадамоти бехатарии авиатсионӣ тайёрии ҳатмии махсусро аз рӯи нақшаҳо ва барномаҳои тайёр намудани кормандон дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ мегузоранд.

189. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳолатҳои зарурӣ вобаста ба масъалаҳои таҳия ва мубодилаи иттилооти марбут ба барномаи омодаسازی дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ бо давлатҳои дигар ҳамкорӣ менамояд.

БОБИ 10. ТАШКИЛ, БАНАҚШАГИРӢ ВА РОҲБАРӢИ АМАЛИЁТ, ВОБАСТА БА АМАЛҲОИ МУДОХИЛАИ ҒАЙРИҚОНУНӢ

§ 1. Банақшагирӣ

190. Мақомоти ваколатдорӣ зидди террористии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамоҳангсозии мақомоти ҷумҳуриявии ҳокимияти иҷроия, мақомоти ҳокимияти иҷроияи субъектҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мақомоти худидоракунии маҳаллиро оид ба муқовимат ба терроризм таъин менамояд, инчунин дар доираи салоҳияти худ дигар вазифаҳоро, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, амалӣ менамояд.

191. Фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионии мақомоти хизматрасонии ҳаракати ҳавоӣ (идоракунии парвозҳо), шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки фаъолиятшонро дар ҳудуди фурудгоҳ ба амал меоранд, дар мувофиқа бо Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон нақшаи амал кардан дар ҳолати сар задани вазӣ фавқуллода ва дастурамалҳои кормандонро таҳия намуда, системаҳои алоқаро насб мекунанд ва ба кормандон амалҳоеро, ки мавриди ба миён омадани ҳодисаи мудохилаи ғайриқонунӣ ва дигар ҳолатҳои фавқуллода гузаронида мешаванд, таълим медиҳанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

192. Мақомоти ваколатдори зиддитеррористӣ, муассисаҳои ҳифзи ҳуқуқ, қувваҳои мусаллаҳ, истифодабарандагони киштиҳои ҳавоӣ, маъмурият ва иҷорагирандагони фурудгоҳҳо, мақомоти ваколатдори идоракунии ҳаракати ҳавоӣ барои омода намудани нақшаҳо дар сурати ҳолатҳои ғайриҷашмдошт ҷавобгӯ буда, барои кормандон дастурҳо интишор мекунанд, системаҳои алоқаро насб менамоянд ва омодагии кормандонро бо мақсади андешидани амалҳои ҷавобӣ дар ҷараёни амали мудохилаи ғайриқонунӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон содир мегардад ва ба бехатарии авиатсияи граждани дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таври манфӣ таъсир мерасонад, мегузаронанд.

§ 2. Ташкил ва роҳбарӣ намудан

193. Ташкилотҳои авиатсияи граждани, ки иттилоотро дар бораи амали муҳокимаи ғайриқонунӣ гирифтаанд, тибқи нақшаи амалиёт хангоми ба вучудомадани ҳолатҳои фавқуллода ҷораҳои зарурӣ меандешанд.

194. Дар фурудгоҳҳо роҳбарии корҳои ба танзимдарории ҳолатҳои фавқуллода, ки бо амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани алоқаманданд, аз ҷониби ситодаҳои фаврий тахти роҳбарии мақомоти ҳифзи ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба амал оварда мешавад. Роҳбарони фурудгоҳҳо ва муассисаҳои авиатсионӣ шароити заруриро барои фаъолияти ситодҳои фаврий таъмин намуда, дар ҷорабиниҳо оид банақшагирии амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи граждани бевосита иштирок менамоянд.

195. Муассисаҳо, ташкилотҳо ва корхонаҳои новобаста аз мансубияти идоравӣ барои пешниҳоди иттилоот дар бораи амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ дар фаъолияти авиатсияи

гражданӣ, таҳдидҳои содиршавии онҳо, инчунин дигар иттилоотро, ки метавонад барои ба танзим даровардани ҳолатҳои зикршуда мусоидат намояд, тамоми воситаҳои алоқаро, ки дар ихтиёри худ доранд, пешниҳод менамоянд.

§ 3. Пешниҳоди хизматрасонии аэронавигатсионӣ

196. Дар сурати содир шудани амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ, иттилооти зарурӣ дар бораи киштиҳои ҳавоӣ, мусофирон ва аъзои экипаж ба намояндагони дипломатии давлатҳо ва маъмуриятҳои муассисаҳои авиатсионӣ (фурудгоҳҳо) хабар дода мешавад, ки аз рӯи хатсайри парвози киштии ҳавоӣ воқеъ мебошанд. Иттилоот дар бораи вазъият дар дохили киштии ҳавоӣ мунтазам ба нуқтаҳои дахлдори идоракунии бо тартиби муқарраргардида, хабар дода мешавад.

197. Ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда дар дохили киштиҳои ҳавоӣ он ба таваккуфгоҳи махсус ҷудокардашуда, ки дар ҳудуди фурудгоҳ (аэродром) ҷойгир шудааст, фиристода мешавад ва тамоми тадбирҳои минбаъда тибқи нақшаи амалиёт ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда андешида мешаванд.

198. Дар сурати, агар киштии ҳавоие, ки ба амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ дучор шудааст, фазои ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистонро убур мекунад, Маркази дахлдори ташкили ҳаракати ҳавоӣ барои таъмини бехатарии парвоз дар вақти қарор доштани киштии ҳавоӣ дар фазои ҳавоии Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд. Маркази ташкили ҳаракати ҳавоӣ тамоми иттилоотро дар бораи киштии ҳавоӣ ба давлатҳое, ки дар ихтиёри худ воҳидҳои дахлдори хизматрасонии ҳаракати ҳавоӣ (идоракунии парвозҳо)-ро доранд, ба ҳадамоти фурудгоҳҳои нуқтаи таъиноти маълум ё эҳтимолӣ аз рӯи парвози киштии ҳавоӣ барои андешидани чораҳои саривақтии муҳофизатӣ хабар медиҳад. Онҳо инчунин ба муассисаҳои дахлдори давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумот медиҳанд.

§ 4. Вазифаҳои махсус

199. Ҳадамот ва воҳидҳое, ки ҳангоми амали мудоҳилаи ғайриқонунии ба фаъолияти авиатсияи граждани дар амалҳои ҷавобӣ иштирок менамоянд, тибқи нақшаҳои амалиёт ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда амал мекунанд.

§ 5. Воситаҳои ахбори омма

200. Иттилоот дар бораи амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани барои воситаҳои ахбори омма танҳо аз ҷониби намояндаи ваколатдори махсуси ситоди фаврий оид ба танзим даровардани ҳолатҳои фавқуллода бо дастури роҳбари ӯ дода мешавад.

§ 6. Огоҳинома

201. Дар сурати содир шудани амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани Агентии авиатсияи граждани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қароргоҳи Ташкилоти байналмилалӣ авиатсияи граждани бо шакли муқарраргардида, ҳисоботро пешниҳод менамояд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

202. Дар сурати агар киштии ҳавоии хоричӣ ё шахрвандони хоричӣ объекти муҳофизатӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон шавад, дар бораи ин феврал намоёндогони дипломатии давлати бақайдгирии киштии ҳавоӣ ва давлати истифодабаранда огоҳ карда мешаванд. Ғайр аз ин, иттилооти дахлдор пешниҳод мегардад:

- ба давлате, ки шахрвандони он дар натиҷаи ҳолати фавқулодда фавтидаанд, маҷрӯҳ ё дастгир шудаанд;

- ба ҳар як давлате, ки нисбати он муқаррар шудааст, ки шахрвандони он дар дохили киштии ҳавоӣ қарор доранд.

БОБИ 11. АРЗЁБИИ САМАРБАХШӢ

203. Санҷиши самарабахшии системаи бехатарии авиатсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳам мустақилона ва ҳам якҷоя бо мақомоти амнияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Вазорати қорҳои дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад. Субъектҳои дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ фаъолияткунанда (фурудгоҳҳо, таҳвилгарони авиатсионӣ, хадоматҳои ҳаракати ҳавоӣ, шахсони ҳуқуқӣ) бояд барномаи дохилии худро оид ба назорати сифати қор тарҳрезӣ ва татбиқ намоянд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 1. Азназаргузарониҳо

204. Азназаргузарониҳо дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ аз ҷониби Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади пайдо намудани осебпазирии фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ ва истифодабарандагон ба амалҳои муҳофизатӣ ғайриқонунӣ дар фаъолияти онҳо гузаронида мешаванд. Дар асоси натиҷаҳои азназаргузаронӣ чораҳои иловагӣ бехатарии авиатсионӣ андешида мешаванд, ки ба хусусияти таҳдид ба авиатсияи граждани мувофиқ мебошанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 2. Санҷишҳои назоратӣ ва ҳаматарафа

205. Чораҳои назоратии соҳаи бехатарии авиатсионӣ дар бар мегиранд:

- санҷишҳои назоратии фаъолияти фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ ва истифодабарандагон, аз ҷумла истифодабарандагони хоричӣ оид ба таъмини бехатарии авиатсионӣ ва муҳофизат аз амалиётҳои террористӣ;

- санҷишҳои ногаҳонии системаи муҳофизати зиддитеррористии объектҳои авиатсияи граждани, омодагии қувваҳо ва воситаҳои фурудгоҳҳо ва истифодабарандагон (санҷишҳо бе огоҳии пешакӣ) ҷиҳати пешгирии ғасби киштиҳои ҳавоӣ ва дигар амалҳои муҳофизатӣ ғайриқонунӣ;

- санҷишҳои такрорӣ бо мақсади арзёбии сатҳи бехатарии авиатсионии фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ санҷишҳои такрорӣ бо мақсади арзёбии сатҳи бехатарии

авиатсионии фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ ва истифодабарандагон, ки ба амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ дучор шудаанд;

- машқҳои махсус ва тактикӣ аз рӯи нақшаи амалиёт ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои ғавқулдда вобаста ба амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ;

- бонгҳои таълимӣ бо мақсади такмили амалиёт оид ба пешгирии амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждани;

§ 3. Санҷишҳои нақшавӣ ва ғайринақшавӣ

206. Бо мақсади муайян намудани ҳолати ҳифзи субъектҳои авиатсияи граждани аз амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ ва сатҳи омодагии қормандони он дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ санҷиши бехатарии авиатсионии субъектҳои авиатсияи граждани гузаронида мешаванд. Санҷишҳои нақшавӣ ва ғайринақшавӣ шуда метавонанд.

207. Ҳисоботҳои ҷамъбастии ҳарсола оид ба натиҷаҳои санҷишҳои бехатарии авиатсионӣ барои таҳияи ҷорабиниҳо оиди баланд бардоштани сатҳи бехатарии авиатсионӣ истифода бурда мешаванд.

208. Санҷишҳои нақшавии ҳолати бехатарии авиатсионии субъектҳои авиатсияи граждани на камтар аз як маротиба дар як сол гузаронида мешаванд. Аз рӯи натиҷаҳои санҷиш санад бо нишон додани камбудихо ва мӯҳлатҳои бартараф намудани онҳо тартиб дода мешавад.

209. Санҷишҳои ғайринақшавӣ бо мақсади арзёбии омодагии субъектҳои авиатсияи граждани ба муҳофизат аз амалҳои мудоҳилаи ғайриқонунӣ дар сурати ба даст омадани иттилоот дар бораи вайронкунии талаботи меъёрҳо, қоидаҳо ва расмиёти таъмини бехатарии авиатсионӣ, инчунин пас аз содир шудани амали мудоҳилаи ғайриқонунӣ нисбат ба субъектҳои авиатсияи граждани, гузаронида мешаванд.

210. Гузаронидани санҷишҳои ҳолати бехатарии авиатсионии субъектҳои авиатсияи граждани, тибқи дастурамале, ки бо тартиби муқарраргардида тасдиқ шудааст, амалӣ мегардад.

§ 4. Озмоншҳои системаи бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

211. Озмоншҳои системаи бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади муайян намудани эътимоднокии унсурҳои алоҳидаи иҷрои амалии ҷораҳои бехатарии авиатсионӣ, ки бо Барномаи мазкур пешбинӣ шудаанд, гузаронида мешаванд.

212. Арзёбии самарабахши системаи бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи талаботи Барномаи назорати сифати таъмини бехатарии авиатсионии авиатсияи граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

213. Мутобиқи талаботи Барномаи ҳамаҷонибаи Ташкилоти байналмилалии авиатсияи граждани оид ба гузаронидани санҷишҳо дар соҳаи таъмини бехатарии авиатсионӣ, Барномаи Ассотсиатсияи байналмилалии истифодабарандагони нақлиёти ҳавой оид ба гузаронидани санҷишҳои ташкили назорати таъмини бехатарии авиатсияи граждани

(вобаста ба бехатарии авиатсионӣ) ва Барномаи назорати сифати таъмини бехатарии авиатсионии авиатсияи граждaнӣ, системаи назорати сифати бехатарии авиатсионӣ таҳия карда мешавад.

214. Системаи назорати сифати бехатрии авиатсионӣ дар бар мегирад:

- таъсис додани системаи назораткунандаи нишондиҳандаҳо, муайян ва назорати маҷмӯи хусусиятҳои муқарраргардидаи нишондиҳандаҳо, ки ба ҳолати бехатарии авиатсионӣ таъсир мерасонад;

- иҷрои расмиёти мунтазам, стандартӣ ва мақсадноки санҷишҳо ва озмоишҳои системаи бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- муайян намудани сатҳи омодагии ташкилотҳои авиатсияи граждaнӣ ва пешгирии амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти онҳо;

- таъмини тафтишоти ҳамаи амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ, гузаронидани арзёбии тақрорӣ чораҳои бехатарии авиатсионӣ ва назорати он бевосита пас аз содир шудани амали мудохилаи ғайриқонунӣ;

- арзёбии самарабахши амалисозии талаботи Барномаи мазкур ва таҳияи амалҳои минбаъда бо мақсади баланд бардоштани сатҳи бехатарии авиатсионӣ.

§ 5. Такмили таълимии чорабиниҳо

215. Такмили таълимии чорабиниҳои бехатарии авиатсионӣ омодагии муштарак ва такмили амалиёти хадамоти бехатарии авиатсионӣ ва воҳидҳои мақомоти ҳокимияти иҷроияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки дар чорабиниҳои ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда иштирок мекунанд, таъмин менамояд.

216. Такмили амалиёти муштарак ҳангоми ғасби (кӯшиши ғасб намудани) киштии ҳавоӣ, воридшавии беиҷозат бо иншооти инфрасохтори фурудгоҳ, таҳдиди таркиш, пурзӯр намудани чораҳои бехатарӣ дар шароити таҳдиди зиёд, дар минтақаи назоратӣ, маҷмӯи аэровокзалӣ ё дар дохили ҳавопаймо пайдо намудани ашёи шубҳанок (сумка, ҷомадон, қуттӣ ва ба монанди инҳо) ошкор намудани мусофирон, бағоч ва ашёи шубҳанок ё пайдо кардани ашёи барои интиқол манъбуда, ҳангоми гузаронидани машқҳои махсус ва тактикӣ амалӣ карда мешаванд. Такмили таълимии чорабиниҳои бехатарии авиатсионӣ на камтар аз як маротиба дар се моҳ, машқҳои махсус ҳар моҳ ва машқҳои тактикӣ на камтар аз як маротиба дар як сол гузаронида мешаванд.

БОБИ 12. ВОРИД НАМУДАНИ ТАҒЙИРУ ИЛОВАҲО БА БАРНОМА ВА НАҚШАҲО ҲАНГОМИ БА ВУЧУД ОМАДАНИ ҲОЛАТҲОИ ҒАЙРИЧАШМДОШТ

§ 1. Муқаррароти умумӣ

217. Вобаста ба хусусияти таҳдиди вучуддоштаи амалҳои мудохилаи ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи граждaнӣ дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин бо дарназардошти тағйироти стандартҳо ва амалияи Ташкилоти байналмилалӣ авиатсияи

гражданӣ (ИКАО), ба тадбирҳои (унсурҳои) дахлдори Барномаи мазкур тағйиру иловаҳо ворид карда мешавад.

§ 2. Таксимоги ӯҳдадорихо

218. Комиссияи байниидоравӣ вазъи бехатарии авиатсионии авиатсияи гражданиро таҳлил намуда, пешниҳодҳоро оид ба такмили низоми бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва татбиқи стратегияи такмили онро баррасӣ мекунад.

219. Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми зарурат ислоҳи муқаррарот ва тадбирҳои (унсурҳои) дахлдори Барномаи мазкурро амалӣ месозад (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

220. Иттилооте, ки аз Агентии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таҳдиди эҳтимолӣ ба иншооти авиатсияи гражданий гирифта мешавад, то ба маълумоти мақоми ваколатдори назоратӣ дар соҳаи авиатсияи гражданий, роҳбарони фурудгоҳҳо, муассисаҳои авиатсионӣ ва авиатсияи гражданий он вобаста ба фаъолияти онҳо расонида шуда, нақшаи амалиёт ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда қорӣ карда мешавад. Дар сурати таҳдид ба иншооти мушаххаси авиатсионӣ (киштии ҳавоӣ, истифодабаранда, иншооти инфрасохтори фурудгоҳ), чорабиниҳо тибқи нақшаи амалиёт ҳангоми ба вучуд омадани ҳолатҳои фавқулодда гузаронида мешаванд. Ҳангоми афзудани сатҳи таҳдид, чораҳои иловагии бехатарии авиатсионӣ қорӣ (гузаронида) мешаванд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).

§ 3. Тафтишоти ҳодисаҳо

221. Пас аз содир шудани амали муҳофизатамалӣ ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи гражданий тафтишот ва таҳлили сабабҳои содир шудани он бо мақсади муайян намудани самарабахшии чораҳои бехатарии андешидашуда гузаронида мешавад.

222. Хуччатҳое, ки ба таъмини бехатарии авиатсионӣ дахл доранд, дар ҳолатҳои зерин аз нав дида баромада мешаванд ва ҳангоми зарурат нав карда мешаванд:

- ба таври мунтазам дар асоси арзёбии самарабахшии низоми бехатарии авиатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон на камтар аз як маротиба дар як сол;

- пас аз содир шудани амали муҳофизатамалӣ ғайриқонунӣ ба фаъолияти авиатсияи гражданий дар асоси натиҷаҳои тафтишот;

- пас аз ворид намудани тағйирот ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба меъёр, қоидаҳо ва расмиёти бехатарии авиатсионӣ;

- пас аз ворид намудани тағйирот ба стандартҳо ва амалияи тавсияшудаи Ташкилоти байналмилалӣ авиатсияи гражданий (ИКАО) дар соҳаи бехатарии авиатсионӣ;

- пас аз тағйироти технологияҳо (қорӣ намудани технологияи нав).

§ 4. Ворид намудани тағйиру иловаҳо

223. Ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Барномаи мазкур тибқи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

БОБИ 13. МАБЛАҒГУЗОРИИ ХАРОҶОТ ОИД БА ТАЪМИНИ БЕХАТАРИИ АВИАТСИОНӢ

224. Хароҷоти истифодабарандагони фурудгоҳҳо оид ба таъмини беҳатари авиатсионӣ аз ҳисоби бочҳое, ки аз ҷониби истифодабарандагон пардохта мешавад, пӯшонида мешаванд. Андозаи бочҳо аз ҷониби Агенсии авиатсияи граждании назди Ҳукумати Қумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад. Бочҳо барои таъмини беҳатари авиатсионӣ вобаста ба шумораи мусофирон ё вазни киштии ҳавоӣ муқаррар гардада, аз истифодабарандагон ба таври иловагӣ аз дигар бочҳо ва алоҳида ситонида мешавад. Ба баъзе гурӯҳҳои истифодабарандагон аз рӯи дархости онҳо хароҷоти иловагӣ оид ба таъмини сатҳи зарурии беҳатарӣ пешниҳод карда мешавад. Бочҳо барои таъмини беҳатари авиатсионӣ танҳо барои татбиқи чораҳо оид ба беҳатари авиатсионӣ истифода шуда, аз хароҷоти ба таври мушаххас кардашуда зиёд буда наметавонанд (қарори Ҳукумати ҚТ аз 29.03.2019 [№ 144](#)).